

prosvetni delavec

25let

List delavcev v vzgojno-izobraževalnih zavodih

Ljubljana, 26. aprila 1974 – številka 8

PRAKSA NAJ SPOŠTUJE ZAPISANO

Prav je, da vemo, kolikšen pomen je zaobsežen v nazivu PRAZNIK DELA. Je priznanje vsemu poštenemu delu – tudi našemu – in sočasno graja za vse, česar nismo naredili, pa bi morda lahko. Tudi prav v takšnih razmerah, v kakršnih živimo, delamo, se veselimo ali iz dneva v dan tarnamo.

Imamo republiško resolucijo o vzgoji, izobraževanju in raziskovalnem delu. V kratkem bo

sprejeta tudi zvezna. Imamo samoupravne sporazume na vseh področjih in v vseh mogočih zvezah. Deloma že imamo in imeli bomo interesne skupnosti izobraževanja. Imamo in imeli bomo samoprispevke za gradnjo novih šol. Imeli bomo sodobna učila, sodobne učence – in potrebovali bomo sodobne učitelje.

„Malo je poklicev, o katerih bi ljudje toliko govorili kot o

učiteljskem. Razumljivo, saj šola posega v bistvena vprašanja vsakega posameznika in družine, zlasti še sodobna osnovna šola. Starši pričakujejo, da bo šola vsakemu učencu omogočila uspeh in ga pomagala vključiti v družbeno življenje, skratka, da mu bo zagotovila tudi socialno varnost. Ob tem se vsi najneposredneje srečujemo z učiteljem, najbolj izpostavljenim dejavnikom vzgojno-izobra-

ževalnega procesa in obenem predstavnikom družbenega interesa v vzgoji. Učitelj naj bi kar najbolj zagotovil uresničitev družbenega vzgojnega smotra in zahteve družin ter posameznikov. To pomeni, da mora temeljito poznati družbene razmere in razvoj, temeljito dojeti družinske okoliščine in razvojne možnosti vsakega posameznika, če hoče ustvarjalno delati in vsaj nekoliko bolj uskladiti po-

sameznikov razvoj sredi najrazličnejših življenjskih navzkrižij.“ (Iz razprave Rudija Lešnika „Kakršna družba, takšna vzgoja in učitelj“ – Naši razgledi, letošnja št. 8).

Prispevki v našem časopisu in drugih obveščevalnih sredstvih nam nazorno prikazujejo lik učitelja, njegovo mesto v naši družbi, veliko pomembnost njegovega dela, poudarjajo, kako družba brez dobrih učiteljev (na vseh stopnjah) ne more napredovati. Vsi to beremo, poslušamo in se tega iz dneva v dan bolj zavedamo – kot posamezniki in kot deli družbe. Zavedamo se kot starši, delavci ali funkcionarji.

Potem pa pride druga plat medalje: tudi to preberemo v časnikih, slišimo po radiu, v razpravah ali pa jo doživljamo. Na primer: „Pred prosvetnega delavca se postavlja iz leta v leto več nalog. To so nove metode dela, dopolnilno izobraževanje, dopolnilni in dodatni pouk ter delo v raznih krožkih. Veliko je opravljenega dela, ki ga družba ne vidi in zato ni ustreznega priznanja – ne materialnega niti moralnega. Družba ne bi smela obravnavati vzgojo in izobraževanje le kot breme proizvodnje, kot potrošno dejavnost – temveč kot proizvodno dejavnost, kot investicijo v prihodnje kadre. Kakor bo delavec izobražen in vzgojen, takšno bo njegovo delo. Učiteljski poklic pa za mladino ni privlačen; posebno boljši učenci se ne odločajo zanj, ker ne vidijo ustrezne stimulacije. Ambicioznejših učencev in dijakov nizko družbeno priznanje ne motivira. Pedagoške gimnazije pa imajo celo zahtevnejši program kot splošne, ker vključujejo še dodatne pedagoške predmete.“ (Vera Poniž – iz razprave na 7. kongresu ZKS, komisija za vprašanja izobraževanja, kulture in znanosti).

O vsem tem priča tudi odlo-mek iz INFORMACIJ izobraževalne skupnosti SR Slovenije o možnostih za izvajanje programiranih dejavnosti vzgoje in izobraževanja glede na dovoljeno porabo po družbenem dogovoru za leto 1974: „Da bi uskladili porabo z letos dovoljenim globalom sredstev, smo se po večkratnem posvetovanju s predstavniki temeljnih izobraževalnih skupnosti dogovorili za znižanje naslednjih stroškov: – sredstva za dopolnilni pouk za 50%; – sredstva namenjena prehrani učencev, razen za učence iz šol na manj razvitih območjih za 30%; – znižali smo prispevek za osnovnošolsko izobraževanje odraslih za 30%; – nadalje nismo povsem upoštevali organizacije poučnih ekskurzij za učence osnovnih šol; – upoštevati nismo mogli odpiranja novih oddelkov v osnovnih in posebnih osnovnih šolah ter oddelkov za potrebe podaljšanega bivanja učencev v šoli ter vključevanja otrok v vzgojno-izobraževalne zavode; – predvideno ni nadaljevanje solidarnostnega programa izgradnje osnovnih šol na manj razvitih območjih, na kar se posebej opozarjamo. Sprejete investicijske obveznosti iz prejšnjih let bomo skušali pokriti z anuitetami, pri čemer bodo imela manj razvita območja prednost.“

Tako: bežno smo pogledali obe strani medalje naše prosvete. Ne zato, da bi zagnali paniko, se čutili izobčene od uživanja sadov ustvarjalnega dela – pač pa zato, da bi si ob PRAZNIKU DELA mirno priznali: besede, ki postanejo dejanja, rodijo sadove. Ostalo so pleve. Lahko le zaželimo, da bi praksa spoštovala zapisano in podpisano.

NEŽA MAURER.

Najlepše čestitke za praznik dela so sklepi 7. Kongresa ZKS. Vsi želimo, da bi se uresničili oziroma da bi jih s svojim delom uresničili. Foto: J. Znidaršič

33 let Osvobodilne fronte

Resnica za vse čase

Nikoli ne bo mogoče pozabiti tistega pomladnega poznega popoldneva, ko smo se zbirali drug za drugim v Vidmarjevi hiši pod Rožnikom. Bilo je deževno in žalostno popoldne. Še bolj žalostni smo bili tisti, ki smo se tam zbrali. Poznali smo se že od prej, predvsem z raznih sestankov Društva prijateljev Sovjetske zveze, v katerem je Komunistična partija zbirala ljudi iz raznih krogov, ki so se zadnje čase na kakršen koli način približevali komunistom. Tako je postalo Društvo prijateljev SZ nekakšna veža, zbirališče, od koder so vodila vrata v poznejšo Osvobodilno fronto.

V precej tesni sobi pri Vidmarju so že čakali trije komunisti – Kidrič, Ziherl in Bebler, trije slovenski kulturni delavci – Josip Vidmar, dr. France Šturm in Ferdo Kozak, voditelj naprednega dela sokolstva Jože Rus in jaz, ki sem zastopal krščanske socialiste. Predstavniki drugih skupin ali krogov, ki so sodelovali v Društvu prijateljev Sovjetske zveze, ni bilo. Ti so kasneje pristopili k OF, toda nekatere od njih smo morali jeseni 1941 izključiti, ker so se odločili za Dražo Mihailo-

viča. Kidrič je povabil na sestanek zlasti tiste, ki so imeli močno zaledje, tako Sokoli v vrstah svoje organizacije, krščanski socialisti pa med organiziranim delavstvom Jugoslovanske strokovne zveze in med pomembno vrsto izobražencev. Prisotnost reprezentativnih kulturnih delavcev je dajala sestanku in poznejšemu razvoju še posebno pomembnost.

Naše razpoloženje je bilo žalostno in nabitost z morečimi skrbmi. Slovenski narod je padel v kremplje fašizma, čaka nas najtežja usoda, ki sta nam jo že dolgo pripravljala fašizem in nacizem. Po njunih zamislih moramo izginiti, nacionalno in po možnosti tudi fizično. Prevzeti smo bili od težkega razočaranja nad naglim propadom jugoslovanske države in njene vojske. Fašizem je vladal nad Evropo, edino Anglija je še čakala na invazijo ter na vzhodu Sovjetska zveza, za katero smo bili prepričani, da bo zdaj zdaj na vrsti. Kazalo je slabo: videti je bilo, da bo imel fašizem dovolj časa za izvedbo svojih uničevalnih zamisli.

Ali je sploh kakšna rešitev? In kaj zdaj?

Boris Kidrič nam je razložil položaj, kakor so ga gledali komunisti: Jugoslavija je razbita, njena vojska uničena. Vsi zavezniki so daleč in sami v največjih težavah. Sovjetska zveza se je doslej sicer držala zunaj vojne, ki jo je ocenjevala kot imperialistično. Toda razvoj bo šel prav gotovo v to smer, da se bo morala spopasti s Hitlerjem. Prej ali slej mora fašizem propasti. Toda nas Slovence lahko fašizem medtem uniči. V takem položaju imamo malo izbire, samo dve sta možni: ali pasivno čakati na pogin ali pa se upreti in se bojevati, čeprav v najbolj brezupnih okoliščinah in ob najtežjih žrtvah, za obstoj svojega naroda, proti fašizmu, ki mora biti na koncu iztrebljen. Enodušno smo se udeleženci tega malega sestanka odločili za boj. Sklenili smo ustanoviti Protiimperialistično fronto, ki smo jo dva meseca kasneje preimenovali v Osvobodilno fronto. Dve Prešernovi gesli sta nas navdihovali: „Manj strašna smrt je v črne zemlje krili, kot so pod svetlim soncem sužni dnovi“ in pa: „Največ sveta otrokom sliši Slave“.

Takoj smo šli na delo: že 22. junija, na dan Hitlerjevega na-

pada na Sovjetsko zvezo, je bila ustanovljeno Glavno poveljstvo, julija smo imeli že prve partijske čete, jeseni se je organizacija OF že tako mogočno razširila v Ljubljani in na podeželju, da je postala „država v državi“, spomladaj smo že imeli veliko osvobodilno ozemlje. Program OF je imel predvsem narodnoosvobodilni značaj, toda z močnimi revolucionarnimi elementi. Družbena reakcija je to kmalu spoznala, organizirala se je in že leta 1942 začela z oboroženo kontrarevolucijo. Zakonitost zgodovinskega razvoja je bila izpolnjena s tem, da je bila slovenska oborožena kontrarevolucija premagana in uničena skupno s fašističnim okupatorjem. Tako je bila spomladaj leta 1945 našemu ljudstvu odprta prosta pot v socializem.

Vera v ljudstvo je bila tisto, kar je posebno poudarjal Kidrič na ustanovnem sestanku; na to se moramo predvsem nasloniti pri usodni odločitvi. To je tudi resnica, ki je dobila najstvarnejše potrdilo v končni zmagi. Ta resnica velja za vse čase, pretekla, sedanja in prihodnja.

TONE FAJFAR

O položaju, vlogi in izobraževanju učiteljev

Iz stališč predsedstva Stalne konference zavodov za proučevanje in napredek vzgoje in izobraževanja

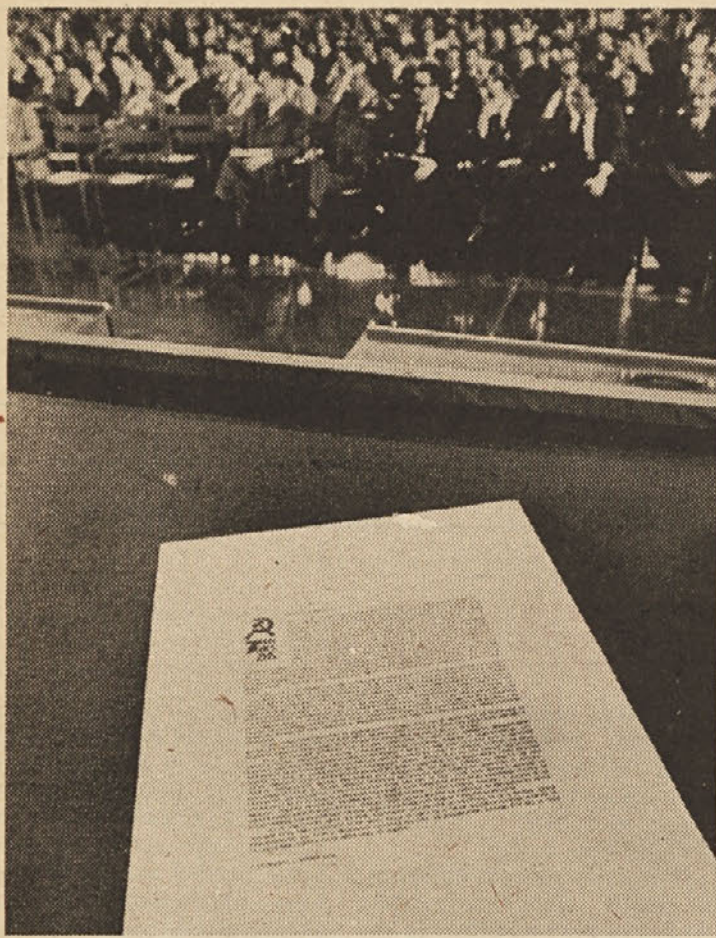
Vloga, ki jo imajo učitelji pri vzgoji in izobraževanju mladine, in resnica, da je del problemov, ki nastajajo danes v zvezi z učiteljskim kadrom, posledica razlik med tem, kar družba od učiteljev pričakuje in njihovih stvarnih možnosti, da ta pričakovanja uresničijo – povečuje zanimanje ZKJ za vprašanja položaja, vloge in izobraževanja učiteljev in vzgojiteljev.

Ta razlika se kaže ne le v neusklenosti družbenih zahtev glede obsega in kakovosti dela, odgovornosti učiteljev in njihovega materialnega in družbenega položaja, temveč tudi v težavnosti in resnosti njihovih nalog in njihove resnične usposobljenosti zanje. Učiteljevo delo namreč ni samo pedagoške, temveč tudi družbenopolitične in ekonomske narave. Zaradi različnih okoliščin so postali ti problemi danes tako zelo resni in vredni pozornosti, da bi bilo vsako odlaganje njihovega reševanja lahko usodno. Kot je bilo to pri temeljiti

reformi vzgojno-izobraževalnega sistema, zasnovani na resoluciji III. konference ZKJ, tako je tudi sedaj: družba, vzgojno-izobraževalne ustanove in organizacije ZKJ si prizadevajo do X. kongresa čim bolj analizirati in oceniti glavne probleme, proučiti položaj, vlogo in izobraževanje učiteljev in vzgojiteljev. X. kongres naj bi namreč sprejel tudi temeljna stališča za reševanje te problematike.

Resnost problematike področja vzgoje in izobraževanja zahteva, da se le-to na X. kongresu ZKJ posebej obravnava in da se v ustrezni resoluciji poudari potreba po organizirani družbeni in strokovni akciji, s katero bi začeli probleme čimprej reševati. To je potrebno posebno zato, ker dosedanje deklaracije s tega področja niso imele ustrezne družbene in politične podpore. Tudi naloge, zapisane v resoluciji zvezne

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pismo Titu s 7. Kongresa CK ZKS. Foto: J. Žnidaršič.

Pedagoška služba v novi preobleki

Prosvetno-kulturni zbor slovenske skupščine je na svoji predzadnji seji (18. aprila) obravnaval osnutka zakona o izobraževalnih skupnostih ter o raziskovalni dejavnosti in o raziskovalnih skupnostih, sprejel zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o pedagoški službi in več odlokov.

Oba osnutka je na seji pojasnil namestnik republiškega sekretarja za prosveto in kulturo Leopold Kežar. Ko je govoril o zakonu o izobraževalnih skupnostih, je dejal, da s tem zakonom lahko le delno uresničujemo ustavna načela na vzgojnoizobraževalnem področju. Upoštevti je treba, da so izpeljave v osnutku le ena od morebitnih rešitev, ena od številnih možnosti. Osnutek je precej splošen. Bolj konkretne odločitve se bodo lahko izoblikovale ob ustanavljanju izobraževalnih skupnosti in ob delu pri pripravi samoupravnih sporazumov, s katerimi bodo določene pristojnosti le-teh. Konkretizacija posameznih načel je torej namenoma prepuščena posameznim sporazumom.

V svoji obrazložitvi je Polde Kežar med drugim dejal: „Proces samoupravnega konstituiranja družbenega področja vzgoje in izobraževanja in delo pri osnutku zakona sovpadata s prizadevanji pri izoblikovanju in uresničevanju stališč o vzgoji in izobraževanju, ki jih je sprejel VII. kongres Zveze komunistov Slovenije in ki so pripravljena za prihodnji kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Eno od temeljnih stališč teh dokumentov je, naj postaneta vzgoja in izobraževanje skrb vseh delovnih ljudi pa tudi vsake delovne in krajevne skupnosti. Te bodo odločilno sooblikovale tudi sistem vzgoje in izobraževanja.“

In še o namenu zakona o raziskovalni dejavnosti, kate-rega osnutek so prav tako obravnavali na tej seji: novi zakon o raziskovalni dejavnosti naj bi v spreminjanju družbenoekonomskih odnosov kar najbolj spodbudil procese organskega povezovanja in vraščanja raziskovalne dejavnosti v vsa področja združenega dela — kot notranje potrebe vsakega družbenega subjekta in kot spoznanja delovnih ljudi, da sta znanje in znanost sestavini dela, ki človeka osvobajata in mu daje moč gospodariti nad naravo in dosežki svojega dela. Novi zakon bo omogočil tudi tesnejšo povezavo med ustanoviteli in raziskovalnimi organizacijami, saj bodo ustanoviteli lahko prek svetov aktivno sodelovali pri programskih usmeritvah raziskovalnih organizacij.

KAKŠNA BO PROSVETNO PEDAGOŠKA SLUŽBA?

Prek prosvetne inšpekcijske službe kot republiškega upravnega organa naj bi bila povsem zagotovljena družbeni interes in zakonitost dela vseh vzgojnoizobraževalnih organizacij, zaostrena naj bi bila družbena odgovornost vseh delavcev, kolektivov in ustanov s področja vzgoje in izobraževanja. Na temelju te zahteve, zapisane v sklepih in priporočilih skupščine SR Slovenije o idejni usmerjenosti vzgoje in izobraževanja, je pripravil izvršni svet sloven-

ske skupščine predloge za spremembo zakona o prosvetno pedagoški službi.

Kakšne so značilnosti novega zakona? Prosvetno pedagoška služba bo še naprej nadzorno svetovna in strokovno proučevalna služba republike in občin. Zakon poudarja predvsem njeno nadzorno funkcijo in odgovornost za zakonitost, idejno usmerjenost in strokovnost dela vzgojnoizobraževalnih zavodov. Intervenirati sme tudi v drugih organizacijah, ki se ukvarjajo z izobraževanjem.

V zakonu je opredeljen položaj zavoda za šolstvo (poleg tega da opravlja naloge pedagoške službe ima še strokovne in organizacijske naloge). Zavod in njegove organizacijske enote so odgovorne občinskim skupščinam in temeljnim izobraževalnim skupnostim ter slovenski skupščini.

Pedagoški svetovalci morajo imeti načeloma visoko izobrazbo. Za svetovalce v nekaterih vrstah šol in vzgojnoizobraževalnih organizacij zadošča tudi samo višja oziroma srednja izobrazba (velja za tiste stroke, v katerih si ni mogoče pridobiti visoke izobrazbe).

Soglasje k imenovanju predstojnika organizacijske enote bodo posledje dajale tudi občinske skupščine. V razpravi so bile dodane pripombe odbora za vzgojo in izobraževanje, ki opozarjajo na to, da bodo mesta za predstojnike enot zasledili tisti pedagoški delavci, ki imajo poleg strokovne izobrazbe tudi ustrezne moralno politične lastnosti.

Zakon govori tudi o vlogi, mestu in sestavi strokovnega sveta za vzgojo in izobraževa-

nje, ki sedaj ni več organ za vodenje šolstva, temveč samostojen organ republike za opravljanje nalog, ki mu jih določa zakon.

Kdo pošilja pedagoške svetovalce v vzgojnoizobraževalne organizacije? Lahko jih pošlje zavod na svojo pobudo ali na zahtevo izobraževalne organizacije, skupnosti učencev, krajevne skupnosti, izobraževalne skupnosti, ustanovitelja ali pristojnega organa družbenopolitične skupnosti.

Pedagoški svetovalec, ki bo ugotovil, da je vzgojnoizobraževalna organizacija kršila zakone in druge predpise oziroma odkril nepravilnosti in pomanjkljivosti, bo o tem sestavil zapisnik in izdal nalog za odpravo pomanjkljivosti. Ukrepe zoper delavca oziroma izobraževalno organizacijo bo predlagal pristojnim organom. Če organizacija ne bo odpravila pomanjkljivosti v zahtevanem roku, lahko zavod za šolstvo predlaga pristojni občinski skupščini, da uvedečasne ukrepe zoper izobraževalno organizacijo v skladu s posebnimi predpisi, ki jih predvideva 153. člen ustave SRS.

Tudi učitelj ima pravico do svojega „veta“, če meni, da ga je pedagoški svetovalec krivično ocenil. Ugovor bo vložil na zavod za šolstvo SRS, dokončno pa bo o njem odločil republiški sekretar za prosveto in kulturo.

Spremembe, ki so dopolnile sedanji zakon, bodo prav gotovo olajšale delo pedagoškim svetovalcem, ki so bili doslej mnogokrat nemočni v svoji funkciji in zato niso mogli vedno ustrezno ukrepati.

MARJANA KUNEJ

Pridobivanje pedagoške in andragoške izobrazbe

Zavod za šolstvo SRS je organiziral in izvedel prve izpite iz osnov andragogike in psihologije za organizatorje izobraževanja iz organizacij združenega dela v prvi polovici aprila 1974.

Po temeljiti pripravi na seminarjih, ki jih je v dogovoru z zavodom za šolstvo SRS organiziral center za funkcionalno izobraževanje in svetovanje pri VŠOD Kranj, in večmesečnega samoizobraževanja je prvih 11 organizatorjev izobraževanja (vodje izobraževalnih centrov in služb ter referenti za izobraževanje v OZD) v Sloveniji uspešno opravilo preizkus znanja iz osnov andragogike in psihologije. To je prvi del izpita, drugi del pa bo iz osnov pedagogike, osnov didaktike in organizacije izobraževanja v delovnih organizacijah.

Tako si bodo andragoški delavci pridobivali dopolnilno pedagoško in andragoško izobrazbo, ki je predpisana z zakonom o delavskih univerzah, izobraževalnih centrih in drugih organizacijah, ki se poleg šol ukvarjajo z izobraževanjem in z zakonom o poklicnem izobraževanju in urejanju učnih razmerij. Snov za izpit je določena v pravilniku o programu pedagoške in andragoške izobrazbe, ter o načinu pridobitve te izobrazbe in preizkusu znanja.

Organizatorjem izobraževanja bodo sledili instruktorji za praktično delo, ki se že prijavljajo na izpit za pridobitev pedagoške in andragoške izobrazbe, kasneje pa tudi andragoški delavci z delavskih univerz.

Po 4. členu zakona o nagradah Staneta Žagarja (Ur. l. SRS, št. 26-292/65)

razpisuje
odbor za podeljevanje Žagarjevih nagrad

Žagarjeve nagrade za leto 1974

I
V letu 1974 bo podeljenih 7 Žagarjevih nagrad po din 10.000 (desettisoč dinarjev).

II
Žagarjeve nagrade bodo podeljene za izredne uspehe na vzgojnoizobraževalnem področju, ki so širšega družbenega pomena in prispevajo k napredku pedagoške prakse in teorije in so jih zaslužni delavci dosegli:

- pri delu v šolah in drugih vzgojnih in izobraževalnih zavodih
- pri organizaciji vzgoje in izobraževanja
- z objavljenimi strokovnimi deli s področja vzgoje in izobraževanja
- s pripravo učbenikov in drugih učnih sredstev.

III
Kandidate za podelitev Žagarjevih nagrad lahko predlagajo:

- delovne in druge organizacije, ki se ukvarjajo z vzgojno in izobraževalno dejavnostjo
- občinske skupščine
- Zveza pedagoških društev Slovenije in pedagoška društva
- strokovna društva Slovenije, ki vključujejo učitelje
- Zavod za šolstvo SRS z organizacijskimi enotami
- izobraževalne skupnosti
- za zadeve vzgoje in izobraževanja pristojni organi družbenopolitičnih skupnosti
- republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti in druge družbenopolitične organizacije.

Predlogu je treba priložiti življenjepis in podrobno utemeljitev.

IV
Predloge pošljite do vključno 25. maja 1974 na naslov: REPUBLIŠKI SEKRETARIAT ZA PROSVETO IN KULTURO, Ljubljana, Župančičeva 3 — Odbor za podeljevanje Žagarjevih nagrad. Predlogov, ki ne bodo prispeli do roka, odbor ne bo upošteval.

V
Žagarjeve nagrade bo razdelil odbor 28. junija 1974.

Odbor za podeljevanje
Žagarjevih nagrad

O položaju, vlogi in izobraževanju učiteljev

Stališča predsedstva Stalne konference zavodov za proučevanje in napredek vzgoje in izobraževanja

(Nadaljevanje s 1. strani)

skupščine o položaju in izobraževanju učiteljev, se razmeroma počasi uresničujejo.

Zavodi za proučevanje in napredek vzgoje in izobraževanja v SFRJ, združeni v Stalni konferenci, so v vsem svojem delu najtesneje povezani z učitelji. Zato so sklenili, da bodo za X. kongres ZKJ prispevali svoja stališča in predloge o položaju, vlogi in izobraževanju učiteljev.

Stališča vsebujejo podatke o družbeni vlogi in položaju učiteljev v preteklih letih in jih primerjajo z današnjimi.

V poglavju „Težnje v razvoju vzgoje in izobraževanja in nova vloga učitelja“ opozarjajo, da ima Jugoslavija sedaj nesodoben in heterogen sistem izobraževanja učiteljev, ki ovira nadaljnji napredek. Izobraževanje učiteljev mora biti usklajeno s sodobnimi dosežki v svetu in s potrebami našega družbenega razvoja.

SODOBEN UČITELJ ZA SODOBNO ŠOLO

Šola mora usposobiti vsakega učenca za samostojno in permanentno izobraževanje. Zato morajo šole in učitelji modernizirati učni proces: učence morajo usposobiti za iskanje virov informacij in jih naučiti obvladati sodobno tehnologijo učenja. Razvijati morajo njihovo kritično mišljenje in spodbujati zanimanje in ustvarjalnost.

Razumljivo je, da se bo s tem spremenil tudi odnos med učiteljem, izobraževalnimi zahtevami in vsebino ter odnos med učiteljem in učencem.

Sodobna šola potrebuje sodobnega učitelja. Učitelj mora dobro poznati fizični in psihični razvoj človeka in tehnologijo vzgojnoizobraževalnega procesa. Strokovnost učitelja je samo eden od pogojev za njegovo uspešnost; poleg te so potrebne široka pedagoška usposobljenost, visoke moralne last-

nosti in izoblikovan marksistični svetovni nazor. Takega učitelja lahko vzgoji in izobrazi samo sodobno organizirana ustanova, v kateri je enaka pozornost namenjena družbenemu marksističnemu izobraževanju. stroki in pedagoško psihološkemu teoretičnemu in praktičnemu izobraževanju. Dober učitelj mora biti dober strokovnjak in metodik, hrkati pa tudi aktivna, družbeno angažirana osebnost. Že med študijem se mora usposabljati s praktičnimi vajami in bogato pedagoško prakso. Seznaniti se mora z metodologijo sestavljanja, uresničevanja ter ovrednotenja učnih načrtov in programov. Med šolanjem mora biti seznanjen z novostmi na področju vzgoje, izobraževanja in pouka ter se usposobiti za proučevanje in uporabljanje novih oblik dela. Usposobljen mora biti za permanentno izobraževanje, za samoizobraževanje, za opravljanje samoupravnih funkcij v svoji ustanovi in naši samoupravni socialistični družbi.

Stališča govore tudi o liku sodobnega jugoslovanskega učitelja in o njegovi funkciji v vzgojnoizobraževalnem procesu. Vsak učitelj mora biti hkrati vzgojitelj, organizator in uresničevalec vzgojnoizobraževalnega procesa in strokovnjak za širše izobraževalno področje.

Na oblikovanje učenčevega marksističnega pogleda na svet bo lahko vplival le tedaj, če bo sam marksistično izobražen. Poznati mora teorijo in prakso samoupravnega socializma ter biti družbeno angažiran. Šole, ki izobražujejo učitelje, bodo morale poskrbeti tudi za ustrezno izobrazbo na tem področju.

Stališča poudarjajo: „V boju za idejno-politični in moralni lik vzgojitelja je treba uresničiti zahtevo II. konference ZKJ, da v vzgojnoizobraževalnih ustanovah ne more biti prostora za ljudi, ki delujejo proti sistemu socialističnega samoupravljanja, proti politiki enakopravnosti,

bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti, pa tudi ne za tiste, ki ne spoštujejo ustavnega določila o ločitvi cerkve od države ter vnašajo religiozno miselnost v vzgojnoizobraževalni proces.“

KAKO IZBOLJŠATI SEDANJE RAZMERE

O mestu, družbenem pomenu in izobraževanju učiteljev je bilo objavljenih že veliko dokumentov, vendar do sedaj ni bilo pričakovanih rezultatov. Zaradi neustreznega družbenega in materialnega vrednotenja vzgoje in izobraževanja so še vedno težave pri usmerjanju mladine v učiteljski poklic, pa tudi sedanji učitelji niso stimulirani za boljše delo. Ves vzgojnoizobraževalni sistem je v krizi in posledica tega je nezadovoljiv družbeni položaj prosvetnih delavcev. Večina učiteljev zato ni srečna v svojem poklicu, kar se zrcali v slabših uspehih celotnega vzgojnoizobraževalnega dela. Degradacija učiteljskega poklica vpliva na splošno raven izobraženosti, lahko pa povzroči tudi politične deformacije. Poleg tega se poraja tudi komercializacija tega področja — ponekod celo težnje po privatizaciji ali pa zlorabe (kupovanje pravice do vpisa, izpitov, spričeval).

Sedanji družbeni položaj vzgoje in izobraževanja in nestimulativno vrednotenje dela na tem področju odvrčajo mladino od učiteljskega poklica. Zanj se pogosto odločajo tisti, ki nimajo ne sposobnosti ne nagnjenja za ta poklic. Še huje je, da ga veliko mladih in sposobnih učiteljev zapusti, čim imajo priložnost za to. Treba je

Tišina:

O liku mladega človeka

Vodja slovenske delegacije na drugem zasedanju AVNOJ general Jaka Avšič je pred dnevi obiskal učence osnovne šole v Tišini; z njimi se je pogovarjal o dogodkih iz narodnoosvobodilnega boja in o liku mladega človeka danes.

Resolucija o vzgoji, izobraževanju in raziskovalnem delu

DRUŽBENA VLOGA, MARKSISTIČNA ZASNOVANOST IN SOCIALISTIČNA ANGAŽIRANOST VZGOJE, IZOBRAŽEVANJA IN RAZISKOVALNE DEJAVNOSTI

1. V revolucionarnih težnjah samoupravne socialistične družbe za graditev svobodne skupnosti proizvajalcev imajo vzgoja, izobraževanje in raziskovalna dejavnost vse pomembnejšo vlogo. Zveza komunistov se bo zavzela za takšen razvoj raziskovalnega dela in preobrazbo celotnega vzgojnoizobraževalnega sistema, ki bo razredno utemeljena, ki bo prispevala k oblikovanju vsestransko razvitega, ustvarjalnega in svobodnega človeka in bo uveljavljala vzgojo, izobraževanje in raziskovalno delo kot odločilne dejavnike razvoja proizvodnih sil in samoupravnih socialističnih odnosov. Tako usmerjeni bodo vzgoja, izobraževanje in raziskovalno delo vse bolj odločilno soustvarjali možnosti za odpravljanje elementov razredne družbe, še posebej delitve na fizično in umsko delo ter hkrati postajali eden bistvenih vzvodov družbenega napredka in humanizacije družbenih odnosov.

2. V bitko za socialistično vzgojo in marksistično izobraževanje se mora vključiti celotna družba. Bistveno je, da v prihodnje poleg šolskega sistema vsi družbeni dejavniki enotno in skladno uresničujejo socialistične družbene vzgojnoizobraževalne smote. To je edina pot, ki bo zagotovila boljše, predvsem pa bolj kakovostne vzgojnoizobraževalne rezultate. Napredne socialistične sile se morajo pod idejnimi vodstvom Zveze komunistov še bolj odločno spopadati z vsemi težnjami, ki iz nesprejemljivih idejnih izhodišč nasprotujejo boju za socialistično in marksistično opredeljenost mlade generacije in vseh delovnih ljudi.

3. Komunisti se bojujemo za to, da bo ustvarjalno delo postalo vrednota vse družbe in dostopno vsakemu posamezniku ter da ne bo več stvar in privilegij posebnege sloja ali intelektualne elite. Kongres Zveze komunistov Slovenije zato nalaga komunistom, da v razvoju novih proizvajalnih sil skupaj z vsemi delovnimi ljudmi, posebej še z napredno inteligenco, širijo prostor ustvarjalnemu delu. Uvajanje moderne tehnologije mora potekati sočasno s poglobljanjem samoupravnih socialističnih odnosov, saj se lahko le v moderni proizvodnji in demokratičnih proizvodnih odnosih docela izrazijo delavčeva ustvarjalnost in odločujoč položaj ter vloga delavskega razreda v celotni družbeni reprodukciji. Takšna usmeritev se mora uveljaviti kot revolucionarno merilo za delovno in ustvarjalno prizadevanje vseh delovnih ljudi.

4. Raziskovalno delo toliko bolj ustreza interesom in težnjam delavskega razreda, kolikor bolj pogumno znanost išče in odkriva resnico o naravi, človeku in družbi, o možnostih njenega razvoja in kolikor bolj jo vpleta v boj za osvoboditev dela in človeka. Zveza komunistov se bo tudi v prihodnje odločno bojevala za svobodo znanstvene ustvarjalnosti, hkrati pa se bo ostro uprla vsem, ki bi hoteli to svobodo izkoristiti v protisocialistične namene, bodisi v obliki reakcionarnih političnih težnjaj bodisi v obliki novega zasluževanja in odtujevanja človeka. Zveza komunistov zavrača abstraktno pojmovanje svobode, ker le-to ukinja resnično svobodo znanstvenega ustvarjanja pa tudi pedagoškega delovanja. Temeljno merilo vrednotenja družbene naprednosti raziskovalnega dela so njegovi rezultati, ki prispevajo k splošnemu družbenemu napredku in k uresničevanju zgodovinskih smotrov delavskega razreda. Znanost bo sama sebi uspešen sodnik le tako, da se bo nenehno soočala, preizku-

šala in oplajala v revolucionarni praksi delavskih množic za graditev komunistične družbe.

5. Zavest o socialistični samoupravni družbi kot nenehni revolucionarni gibanju vsem delovnim množicam razvijali s pogumnim teoretičnim ustvarjanjem, zasnovanim na marksizmu, na trajnih vrednotah naše revolucije, z dosledno kritično analizo svoje prakse in nenehnim preseganjem vsega, kar je nesvobodno in nehumano. Z nenehnim razvijanjem teorije socialističnega samoupravljanja, z ustvarjalno uporabo znanstvenih spoznanj bomo učinkovito uresničevali svojo idejnopolično vlogo v družbi in snovali revolucionarno akcijo delavskega razreda na znanstvenem socializmu.

6. Marksistična znanost mora v boju za uveljavljanje socialistične prakse sproti in z vso idejno in teoretično močjo nastopati proti uveljavljanju protisocialističnih in protisamoupravnih sil, ki si prizadevajo zagotoviti svoj vpliv v znanosti ter v vzgoji in izobraževanju. Naloga komunistov je, da brez kompromisno raztrikavamo vse protimarksistične in protihumanistične teorije in da obračunavamo z oportunistom in idejnimi nevturalizmom, ki sta se v nekaterih znanstvenih in prosvetnih okoljih tudi med komunisti že močno zakoreninila.

VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE TER RAZISKOVALNO DELO V SAMOUPRAVNIH DRUŽBENOEKONOMSKIH ODNOSIH

7. Z doslednim uresničevanjem ustavnega koncepta združenega dela in svobodne menjave dela moramo preseči medsebojno odtujenost posameznih področij združenega dela in odpraviti etatično posredništvo, proračunsko vlogo interesnih skupnosti, pojave elitističnega akademskega zapiranja, monopolizma in druge privatne ter skupinskolastniške težnje.

8. Za razvoj vzgoje, izobraževanja in raziskovalnega dela je bistvenega pomena, da postanejo sestavni del samoupravno organiziranega in povezanega združenega dela in da se v svobodni menjavi vrednotijo v skladu s svojim prispevkom k rasti družbene produktivnosti dela in splošnemu družbenemu napredku. Bistvo novega družbenoekonomskega odnosa se mora izražati v tem, da se delovni prispevek vseh dejavnikov v procesu družbene reprodukcije, torej tudi vzgoje, izobraževanja in raziskovalnega dela, vrednoti v temeljnih organizacijah združenega dela v materialni proizvodnji, in sicer prek ustvarjenega dohodka kot skupnega rezultata prizadevanj vseh delovnih ljudi, ki so neposredno ali posredno sodelovali v njegovem ustvarjanju. To zagotavlja tudi postopno spreminjanje odnosa drugih področij družbene dela do vzgoje, izobraževanja in raziskovalnega dela, raziskovalce, učitelje, vzgojitelje in študente pa zavezuje, da so za družbena sredstva, vložen v ta področja, pred združenim delom povsem odgovorni.

Pomembna naloga komunistov je, da bodo v svobodni menjavi dela spodbujali in omogočali predvsem uresničevanje naslednjih nalog in procesov:

— hitrejši in skladnejši materialni in duhovni družbeni napredki;

— ugotavljanje družbeno potrebnege dela na področju vzgoje in izobraževanja ter raziskovalnega dela in združevanje sredstev za uresničevanje skupno sprejetih programov;

— dolgoročno programiranje družbenih potreb na teh področjih družbenega dela v skladu z družbenoekonomskim razvojem;

— enak družbenoekonomski položaj vseh delavcev v združenem delu;

— odgovornost vseh delovnih ljudi, da bodo v proizvodnem in intelektualnem delu uporabljali rezultate znanosti;

— uveljavitev takega družbenoekonomskega in samoupravnega statusa študentov v usmerjenem izobraževanju, ki bo odvisen predvsem od študijskih uspehov.

9. Zveza komunistov mora doseči, da se bodo z razvojem vzgojnoizobraževalne in raziskovalne politike ustrezno ukvarjali vsi delovni ljudje, temeljne organizacije združenega dela na vseh področjih družbene dejavnosti, njihova združenja, interesne skupnosti, družbenopolitične organizacije in drugi organizirani družbeni subjekti. Samoupravno, kadrovske in tehnološko najbolj razvite organizacije združenega dela, zlasti močne integracije in tiste, ki imajo dobro razvito načrtovanje, so še posebno odgovorne za oblikovanje in uveljavljanje raziskovalne politike in usmerjenega izobraževanja. Dolgoročno ugotavljanje kadrovskega, izobraževalnega in raziskovalnih potreb mora biti stalna skrb in rezultat sistematičnega proučevanja.

10. Temeljne izobraževalne skupnosti morajo poleg tega, da bodo še naprej skrbele predvsem za stanje in razvoj predšolske vzgoje in varstva ter osnovnih šol za mladino in odrasle, z enako odgovornostjo uveljavljati celosten interes družbenopolitičnih skupnosti tudi za usmerjeno izobraževanje. Ne glede na to, da bodo za materialno podlago usmerjenega izobraževanja neposredno skrbele posebne skupnosti in republiška, je bistveno, da temeljne izobraževalne skupnosti nenehno dajejo pobude za razvoj in spremembe v celotnem procesu vzgoje in izobraževanja, in sicer na podlagi samoupravno dogovorjene kadrovske politike v občini.

11. Komunisti moramo biti pobudniki hitrejšega razvoja samoupravnih interesnih skupnosti za usmerjeno izobraževanje in za raziskovalno delo. Medtem ko naj bi se raziskovalno področje samoupravno interesno združevalo prek posebnih raziskovalnih skupnosti po panogah in se združevalo v enotni republiški raziskovalni skupnosti, je treba za področje usmerjenega izobraževanja uveljaviti ustrezne samoupravne interesne skupnosti, seveda v skladu z interesi in potrebami različnih gospodarskih panog, družbenih dejavnosti in družbenopolitičnih skupnosti oziroma regij. Bistveno je, da zagotovimo tak razvoj samoupravnega interesnega združevanja za ti dve področji, da se bodo lahko kar najbolj izrazili interes in potrebe združenega dela. Naloga komunistov je tudi prizadevanje, da se izobraževalne in raziskovalne skupnosti na vseh ravneh uveljavijo kot pomembne in nepogrešljive sestavine našega novega skupščinskega sistema.

12. Zveza komunistov se bo zavzela tudi za spremembo družbenoekonomskega položaja učencev in študentov v usmerjenem izobraževanju. Njihove pravice in dolžnosti morajo biti opredeljene v samoupravnih sporazumih med vzgojnoizobraževalnimi organizacijami in izobraževalnimi skupnostmi oziroma organizacijami združenega dela. Odslej naj uveljavljajo pravice do izobraževanja dosledno spremlja tudi ustrezna družbena in materialna odgovornost učencev in študentov do tistih, ki zagotavljajo sredstva za njihovo izobraževanje. Šele v tako opredeljenih odnosih bodo lahko postali delo in rezultati, ki jih posameznik doseže v vzgojnoizobraževalnem procesu, podlaga njegovega samoupravnega položaja. S tem ko se bo mladina povezovala s tistimi organizacijami združenega dela oziroma samouprav-

nimi interesnimi skupnostmi, v okviru katerih se bo po študiju zaposlila, bo narejen tudi pomemben korak v izenačevanju z delavci, ki se iz delovnega razmerja vračajo v izobraževalni cikel.

NAČELA PREOBRAZBE VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA NA SAMOUPRAVNI SOCIALISTIČNI OSNOVI

13. Zveza komunistov se bo zavzela za preobrazbo celotnega vzgojnoizobraževalnega sistema, katere revolucionarno vsebino sestavljajo naslednja tesno povezana načela in naloge:

— marksizem, pojmovanje celostno kot filozofija, znanstvena teorija, ideologija in praksa delavskega razreda, mora postati osnova vsega vzgojnoizobraževalnega sistema;

— vzgojnoizobraževalni sistem bomo preosnovali tako, da bo delovnemu človeku v vsej delovni dobi omogočeno stalno izobraževanje. Ker sedanji koncept sistema vzgoje in izobraževanja onemogoča učinkovito uveljavitev načela stalnosti izobraževanja, je treba čimprej odpraviti tradicionalno delitev šolstva na osnovno, srednjo in visoko stopnjo in uveljaviti sistem, ki bo imel svoj temelj že v zgodnji otroški dobi, po osnovnem oziroma temeljnem izobraževanju in vzgoji pa razvejane, vendar funkcionalno povezane oblike usmerjenega izobraževanja vse do akademskih znanj;

— vsa vzgojnoizobraževalna dejavnost se mora odločno usmeriti k izobraževanju za delo in ob delu. Zagotoviti moramo povezanost vzgojnoizobraževalnega procesa s proizvodnim in drugim družbeno koristnim delom, z življenjem, s samoupravljaljsko prakso, skratka, z vsakodnevnim delom in bojem delavskega razreda. Zveza komunistov bo odločno težila k temu, da se bo vsa mlada generacija čimbolj zgodaj vključevala v delo in družbeno življenje ter se nato ob delu izobraževala ali pa se iz dela vračala k izobraževanju. Pomemben smoter, ki ga želimo doseči z načrtovano preosnovno vzgojo in izobraževanja, je torej ukinitve sedanje odtujenosti izobraževanja od dela in nasprotno:

— področje vzgoje in izobraževanja se mora na novih temeljih učinkovito samoupravno organizirati prvič zato, da se bo čimbolj ustvarjalno in enakopravno vključevalo v proces združevanja dela, drugič, da bo celotno samoupravljanje tudi v njem postalo prevladujoč družbenoekonomski odnos in tretjič zato, ker je samoupravljanje hkrati pomembno pedagoško načelo. Bistveno je, da samoupravljanje v vzgojnoizobraževalnih ustanovah postane pravica in dolžnost vseh udeležencev vzgojnoizobraževalnega procesa, torej tudi študirajoče mladine, staršev in drugih izvoljenih delegatov širše družbene skupnosti;

— še nadalje bomo razvijali in izpopolnjevali vsebino, metode, sredstva in organizacijo vzgoje in izobraževanja, smotro na vseh stopnjah vključevali dosežke sodobne izobraževalne tehnologije, dosežke znanosti, tehnike in kulturnometniškega ustvarjanja ter razvijali samoupravne socialistične družbene odnose. Še posebno odločno bomo vztrajali pri odpravljanju prenatrpanosti učnih načrtov in učbenikov in radikalno obračunali z zakoreninjenim pozitivistično-enciklopedičnim modelom šole. Zveza komunistov se bo odločno spopadla z nasprotniki socialistično angažiranega vzgojnoizobraževalnega procesa, ki si prizadevajo z različnimi sredstvi ohraniti pozitivizem in z njim idejni nevturalizem šolskega sistema;

— vsej mladini in delovnim ljudem, ki se bodo ob delu izobraževali, je treba zagotoviti čimbolj enake možnosti za vzgojo in izobraževanje. Zveza komunistov si bo še naprej odločno prizadevala za razvoj

vzgoje in izobraževanja na manj razvitih območjih in za študentsko politiko, ki naj v skladu z dolgoročno kadrovske politiko omogoči slehernemu sposobnemu in prizadevnemu človeku uresničitev pravice do izobraževanja.

TEMELJNE IN NEPOSREDNE NALOGE VEZE KOMUNISTOV NA PODROČJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA TER RAZISKOVALNE DEJAVNOSTI

14. Zveza komunistov si bo prizadevala, da bodo v bitki za preosnovno vzgojo in izobraževanja delovali odgovorno in skladno vsi družbeni dejavniki socialistične vzgoje — od vzgojnoizobraževalnih ustanov, družine, samoupravnih interesnih skupnosti, temeljnih organizacij združenega dela, delavskih univerz, kulturnih ustanov in družbenopolitičnih organizacij pa do najrazličnejših strokovnih, kulturnometniških, tehničnih, telesnokulturnih in drugih društev, otroških, pionirskih in mladinskih specializiranih organizacij, tiska, založniške dejavnosti ter radia in televizije.

Zveza komunistov se bo zavzemala, da bodo subjektivne socialistične sile posvetile posebno pozornost družini, ki je izredno pomemben dejavnik oblikovanja otrokove osebnosti in sprejemanja družbenih vrednot. Zato si morajo prizadevati za uveljavitev takšnih odnosov v družini, ki bodo temeljili na vrednotah socialističnega humanizma in samoupravne socialistične družbe, in za tako vzgojo mladih, da bodo postale socialistične družbene vrednote tudi sestavni del humanističnih odnosov med spoloma ter da bodo mladi v skladu z njimi prevzemali svoje samoupravne pravice in dolžnosti. Mlade ljudi je treba usposabljanje za odgovorno starševstvo in za to, da bodo nosilci družbenih akcij, s katerimi bomo izboljševali in bogatili življenje otrok. S hitrejšim razvojem vzgojnovarstvenih zavodov pa je treba pomagati predvsem mladim družinam in družinam, kjer sta zaposlena mati in oče.

15. Zveza komunistov mora doseči v petletnem obdobju do naslednjega kongresa, da bo čim več otrok vključenih v različne oblike predšolske vzgoje. Še hitreje je treba povečevati zmogljivosti vzgojnovarstvenih ustanov. Tam, kjer gradnja le-teh ni smotrna, pa je treba razširiti dejavnost osnovnih šol na vzgojo otrok in hkrati razviti podaljšano bivanje v šoli. V enoletno malo šolo je treba do naslednjega kongresa Zveze komunistov Slovenije vključiti večino otrok v Sloveniji.

Da bodo osnovne šole in njihove podružnice kot tudi vzgojnovarstveni zavodi lahko uresničevali vzgojnoizobraževalne in socialne naloge ter se bolj odzivali potrebam otrok in družine, jim moramo omogočiti, da se bodo materialno in kadrovske usposobile in se odprle svojemu okolju.

16. Posebne družbene skrbi mora biti deležno osnovno šolstvo na vasi, na manj razvitih območjih in še posebej v obmejnih predelih Slovenije, da bi se njegova raven čimbolj izravnala z razvitimi okolji v mestnih središčih in da bi zagotovili, da bo vsa mlada generacija z ustreznim znanjem končala osnovno šolo.

17. Komunisti se moramo zavzeti za čim hitrejšo preosnovno srednjega šolstva, v katerem obstoječi dualizem pogloblja socialno razlikovanje v tem smislu, da je velikemu delu mladine, zlasti delavske in kmečke, ki se izobražuje v poklicnih šolah, zaprt pot k nadaljnemu izobraževanju. Vsaka stopnja oziroma oblika izobraževanja po osnovni šoli mora biti zaokrožena tako, da bo pripravila mladino za delo in nadaljnje izobraževanje. Sleherni mladi človek, ki bo končal ka-

terokoli obliko usmerjenega izobraževanja, mora torej imeti glede na svoje sposobnosti in interes možnost, da se vključi ali v delo ali v študij na naslednji stopnji.

18. Zveza komunistov si bo prizadevala, da bo načelo permanentnosti v izobraževanju postalo vodilo celotnega vzgojnoizobraževalnega sistema in da bo izobraževanje odraslih oziroma ob delu postalo pravica in dolžnost slehernega delovnega človeka. Pri tem se Zveza komunistov opira na spoznanje, da to nujnost narekujejo revolucionarni procesi v družbenih odnosih, v znanosti in tehnologiji, v naših razmerah pa še posebej zaostajanje izobrazbene strukture že za sedanjimi, toliko bolj pa prihodnjimi potrebami. Zveza komunistov se zavzema za vzgojnoizobraževalni sistem, v katerem bodo vsa pota do izobrazbe enako vrednotena.

Glede na razvejane in spreminjajoče se izobrazbene potrebe potrebujemo pjočen in odprt sistem, ki bo odraslim, zlasti zaposlenim, dajal široke možnosti za funkcionalno dopolnilno usposabljanje in za povratno izobraževanje oziroma pridobivanje novih strokovnih kvalifikacij ob delu. Posebno pozornost moramo posvetiti zaposlenim ženam, ki jim je treba z razvijanjem predšolske vzgoje, z varstvom otrok, podaljšanim bivanjem otrok v šoli ter z drugimi oblikami pomoči omogočiti, da se bodo lažje izobrazevale ob delu.

Velikim in raznolikim proizvodnim potrebam bo mogoče zadostiti le, če bomo k temu delu pritegnili tako šolske zmogljivosti kot tudi druge izobraževalne organizacije, kot so izobraževalni centri in delavske univerze, družbenopolitične organizacije, društva itd.

Sedanji neustrezen položaj izobraževanja ob delu, neustrezno vrednotene in obravnane različne poti do potrebnege znanja bo mogoče preseči, če bo celotno področje vzgoje in izobraževanja enakovredno vključeno v samoupravne, interesne skupnosti. Dualizem, togost in druge ostanke zastarele sistema bomo lahko premagali, če se bodo posamični interesi in potrebe po samoupravni poti dogovarjanja povezovali in usklajevali ter da bo na tej podlagi zagotovljena solidarnost. Tako bomo mogli tudi obvladovati nezadostno kakovost, nestrokovnost, komercializem in druge pomanjkljivosti, ki pogosto spremljajo še razmeroma mlado področje izobraževanja ob delu oziroma odraslih, ki se uveljavlja z marsikdaj velikimi problemi, težavnimi delovnimi razmerami, slabo opremljenostjo itd. Zato se Zveza komunistov zavzema za boljše razmere za organizirano izobraževanje odraslih tako v šolah vseh vrst, delavskih univerzah kot tudi v izobraževalnih organizacijah, ki so namenjene izobraževanju odraslih.

19. Komunisti — prosvetni delavci so se dolžni še posebej zavzeti za individualizacijo pouka; s tem bodo med drugim omogočali in spodbujali tudi maksimalni razvoj učencev, posebno prizadevnih in nadarjenih.

20. Sanacija domov za učence in študentovskih domov ter skrb za hitrejšo razširitev teh zmogljivosti v skladu s političnim razvojem usmerjenega izobraževanja bo ob hkratni povečani skrbi za vzgojno funkcijo teh domov izredno pomembno področje prizadevanj komunistov v odpravljanju posledic socialnega razlikovanja. Pomembno vlogo pri tem bo imela v skladu z družbenim dogovorom tudi nanovo opredeljena študentska politika, ki mora dosledno izhajati iz kratkoročnih in dolgoročnih kadrovskega potreb in politike združenega dela.

(Nadaljevanje na str. 11)

čim bolje se bomo poznali

Obetajoči načrti

Na območju temeljne izobraževalne skupnosti Slovenska Bistrica, je med vsemi šestnajstimi osnovnimi šolami, med katerimi jih je le sedem podružničnih, le nekaj takih, ki ustrezajo zahtevam sodobnega pouka. Letos jih obiskuje 4.192 učencev in učenk, ki vedno najdejo dovolj časa za delo v šoli in zunaj nje. Zdi se, kot da neustrezni prostori ne bi prav nič motili dela učencev v številnih krožkih.

Skoraj vsaka osnovna šola na tem območju ima dva pevka zbora, ki redno vadita in nastopata na prireditvah.

Niti ena izmed vseh šestnajstih osnovnih šol, tudi tiste, ki so bile zgrajene pred letom ali dvema, nimajo telovadnice. Tudi šole, ki jih bodo na območju temeljne izobraževalne skupnosti Slovenska Bistrica zgradili v prihodnjih letih, ne bodo imele ustrezne telovadnice v šoli, kajti na vsem območju je treba zgraditi in obnoviti še toliko šol, da si poleg nove šole ne morejo „pri-

voščiti“ se telovadnice. Kljub pomanjkanju telovadnic in igrišč pa dosegajo učenci in učence osnovnih šol slovenskobistriške občine med vrstniki sosednjih občin in šol pri športnih tekmovanjih zelo lepe uspehe.

Če bi naštevati vse šole na območju temeljne izobraževalne skupnosti Slovenska Bistrica, ki so potrebne preureditve, bi bil spisek dokaj zajeten. Stropi mnogih šol — med njimi tudi tiste na Koblju — še vedno groze, čeprav so podprti s številnimi podporniki. Pravijo, da se bodo lahko že letos učenci osnovne šole na Koblju preselili v prostore nove šole. Prav tako bo poskrbljeno tudi za osnovno šolo v Črešnjevcih in osnovno šolo na Laporju. Na vrsti bodo še druge šole, tako kot zahteva in načrtuje sprejeti program obnove starih in gradnje novih šol, ki so ga občani občine Slovenska Bistrica sprejeli že pred leti, dopolnili pa lani.

-tu-

Predsednik izvršnega odbora temeljne izobraževalne skupnosti Slovenska Bistrica Viktor Suša. Foto: T. Urbas

»Kaj veš o prometu?«

Potem ko so se končala razredna, šolska, občinska in območna tekmovanja „Kaj veš o prometu?“, so se najbolje uvrščeni tekmovalci osnovnih šol na območju tekmovanjih pomerili med seboj še za najvišja mesta, za najboljša v Sloveniji v posamični in ekipni konkurenci. Tekmovanje je bilo minulo soboto v Krškem (o tem bomo poročali v eni izmed prihodnjih številok).

Učenci osnovne šole Dragotina Ketteja iz Ilirske Bistrice so se skupaj z učiteljem, ki mu je pomagal tudi miličnik-prometnik Rafko Bavc (na sliki) iz ilirskobistriške postaje Ljudske milice, letos zelo dobro pripravili na to tekmovanje. Toda tekmovalna sreča jih je tokrat, žal, zapustila. „Bomo pa drugo leto zagotovo med najboljšimi,“ pravijo. In prav je tako! Zakaj bi že sedaj obupali? Pogum velja!

Temeljna izobraževalna skupnost

Še pet let denar iz občanovega žepa

Pred letom so se občani Slovenske Bistrice ponovno odločili, da bodo samoprispevek za obnovo in razširitev šolskih prostorov na območju temeljne izobraževalne skupnosti Slovenska Bistrica podaljšali še za pri-

hodnjih pet let — do julija leta 1978. To so seveda podprle vse krajevne skupnosti in družbeno-politične organizacije v občini ter skupščina občine Slovenska Bistrica.

Ob nedavnem pogovoru sta

Tajnik temeljne izobraževalne skupnosti Slovenska Bistrica Norbert Jedlovčnik. Foto: T. Urbas

tajnik temeljne izobraževalne skupnosti Slovenska Bistrica NORBERT JEDLOVČNIK in predsednik izvršnega odbora temeljne izobraževalne skupnosti VIKTOR SUŠA med drugim poudarila tudi tole:

„Za podaljšanje plačevanja samoprispevka še za prihodnjih pet let smo se lani odločili predvsem zato, ker z denarjem, ki se je zbral s samoprispevkom v prvih petih letih, nismo mogli uresničiti začrtanega programa.“

— Ali lahko naštejete samo nekaj razlogov, da programa gradnje in obnove šol na območju vaše temeljne izobraževalne skupnosti niste mogli uresničiti?

„Vzrokov za to je več, vendar menimo, da sodi med pomembne „krivice“ predvsem tole: hitro zvišanje cen gradbenega materiala in storitev, nereden, prepočasen, predvsem pa zapoznel pričetek odvajanja bruto zaslužka delavcev pa tudi spremenjeni predpisi o gradnji investicijskih objektov, po katerih bi bilo treba že pred začetkom del na posebnem računu zbrati deset odstotkov več denarja kot je predračunska vrednost zgradbe.“

— Katera dela, predvidena v programu obnove in gradnje osnovnih šol, ste kljub naštetim težavam vendarle opravili?

„Preuredili in dozidali ter opremili samo osnovno šolo v Makolah. Za to smo porabili 1.838.531,40 din; to vsoto smo zbrali s samoprispevkom — 1.138.531,40 dinarjev, le 700.000 din pa smo dobili posojila. Z denarjem, zbranim s samoprispevkom, smo uredili prostore za kurilnico in prostore v posebni osnovni šoli v Slovenski Bistrici; za to smo porabili 58.293,90 din. Skoraj 50.000,00 din smo porabili za ureditev novih učilnic v zgradbi zadružnega doma v Šmartnem in za popravilo stropov v osnovni šoli Koblju. Le nekaj manj kot 220.000,00 din smo namenili za gradnjo skupne kotlarne za ogrevanje osnovne šole v Slovenski Bistrici. Za gradnjo nove osnovne šole v Poljčanah smo odšteli iz samoprispevka 5.900.000,00 din, kar znaša skupaj z odobrenimi bančnimi posojili 8.400.000,00 din. Skratka: iz sredstev samoprispevka občanov smo porabili v prvih štirih letih nekaj več kot 7.420.000,00 din ali skupaj z

odobrenimi posojili nad 10.620.000,00 din. To pa ni malo. Opozoriti je treba tudi na to, da je za urejanje šolskih prostorov, prostorov otroškega varstva in še nekaterih drugih pomožnih šolskih zgradb prispevala tudi skupščina občine Slovenska Bistrica iz svojega proračuna dobrih 10.000.000,00 din. V zadnjih petih letih smo torej na območju temeljne izobraževalne skupnosti Slovenska Bistrica dali za šolstvo in otroško varstvo več kot 20.500.000,00 din. To dokazuje, da smo se kljub številnim oviram pri uresničitvi našega programa še vedno pripravljeno spoprijeti s še tako velikimi težavami.“

— V prvih petih letih plačevanja samoprispevka ste zbrali nekaj več kot 9.900.000,00 din, od tega pa porabili le nekaj manj kot 7.500.000,00 din. Ostalo vam je, če se lahko tako izrazim, skoraj 2.500.000,00 din ...

„Res je! Vendar je ta „ostanek“ le desetina tistega denarja, ki bi ga potrebovali za dokončno ureditev šolskih prostorov na našem območju. Po sedanjih izračunih bi namreč morali imeti dobrih 20.000.000,00 din. In prav zaradi tega, da bi bile vse šole na območju naše temeljne izobraževalne skupnosti dokončno urejene, so se delovni ljudje, potem ko smo jih seznanili z nastalimi težavami, odločili da bodo še pet let plačevali samoprispevek. Razumljivo je, da smo program obnove in razširitve šolskih prostorov za prihodnjih pet let nekoliko razširili, saj gre pri tem pravzaprav za desetletni samoprispevek. V njem smo upoštevali tudi tista področja oziroma šole, ki jih prvi program ni predvideval. Pri tem gre za dve zadevi: želimo namreč, da bi bilo vsako področje deležno denarja, zbranega s samoprispevkom, pa tudi to, da pri izobraževanju v občini ne bi delali razlik. Zavedamo se, da dobro urejena šola, opremljena z učili in vsem potrebnim, precej pomaga zmanjšati osip učencev in izboljšati učni uspeh. To pa je tudi eden izmed pomembnih amotov, za katere se zavzemamo na območju naše temeljne izobraževalne skupnosti in jih že uresničujemo tudi v praksi!“

TONE URBAS

Ljubljana:

O cenah naj odločajo tudi starši!

Odborniki skupščine občine Ljubljana-Moste na zadnji seji niso potrdili zvišanja oskrbnin v vzgojno-varstvenih zavodih. Odločitev so prepustili svetom

vzgojno-varstvenih zavodov. Ti imajo namreč več možnosti, da predloge o podražitvah bolj temeljito proučijo.

Vzgojno-varstveni zavodi na

območju občine Moste so namreč izračunali, da jih stane oskrbnina za enega otroka v vzgojnovarstvenem zavodu od 700 do 800 din, za dojenčka pa celo 1.000 din mesečno. To je za 20 odstotkov več kot po doslej veljavnih cenah, ki so bile sprejete in določene že v letu 1972. Vzgojno-varstveni zavodi so tudi predlagali, naj bi starši

plačevali za oskrbo otrok v vzgojno-varstvenih zavodih od 240 do 560 din.

Tudi v ljubljanskih vzgojnovarstvenih zavodih razmišljajo o povišanju oskrbnine. Moščanski odborniki pa so menili, da je najbolje, če o končnih cenah odločijo sveti vzgojno-varstvenih ustanov, v katerih so tudi predstavniki staršev.

Demokatično

V vseh osnovnih šolah, ki so dijajo k temeljni izobraževalni skupnosti Slovenska Bistrica, se je posejelo vzgojiteljem in učiteljem v nekaj letih skoraj podvojiti dejavnosti v šoli in zunaj nje. Od pevskih, športnih, kulturnih, dramskih itd. krožkov in sekcij, v katere so vključeni skoraj vsi učenci osnovnih šol, izdajajo v nekaterih šolah še posebna šolska glasila, ki so po vsebini že prerasla svoj prvotni namen.

Temeljna izobraževalna skupnost si z začrtanim programom dela prizadeva poenotiti delo šol na svojem območju. Z akcijskim programom o idejni usmerjenosti vzgoje in izobraževanja, s pravilnikom o poslovanju in redu, pravilnikom o pedagoških ukrepih v osnovnih šolah in še z nekaterimi drugimi samoupravnimi določili pa želi ta prizadevanja še bolj učvrstiti. Seveda se morajo z vsem tem seznaniti učitelji, vzgojitelji in učenci — prihodnji samoupravljalci. Da je to res, sem se prepričal pred dnevi, ko sem listal po enem izmed šolskih glasil učencev osnovne šole iz Slovenske Bistrice. Gabrijela

Kvas, učenka osmega razreda te osnovne šole je v svojem sestavku napisala tole:

„Tovarišica razredničarka nas je seznanila z nekaterimi nalogami in pravicami iz akcijskega programa. Ena izmed takšnih pravic je pravica vsakega razreda, da je soudeležen pri reševanju nesporazumov, nastalih med učitelji in učenci. V ta namen smo izvolili v razredu tričlansko komisijo.

Naloge komisije si takole zamisljam. Kakor hitro bi nastala med tovarišem ali tovarišico in med učenci ali posameznikom nesoglasja, bi morala ta komisija poročati razredniku. Potem bi poklicali tovariša ali tovarišico, s katerim je prišlo do nesporazuma. Vsi prizadeti bi se morali tovariško pogovoriti o nastalih težavah, toda ne kot učitelj — učenec, v odnosu, ko mora učenec vedno prevzeti krivdo nase. Težave naj bi reševali na temelju demokratičnih načel, ki naj zažive tudi v šoli. Z delovanjem te tričlanske komisije pa se bo pokazala tudi udeležba učencev kot samoupravljalcev v naši šoli.“

-tu-

Lendava:

Obisk iz zamejstva

Pred dnevi so obiskali učenci in učitelji osnovne šole iz Monoštra (Szentgottharda) v sosednjem Porabju vrstnike osnovne šole Drago Lugarič iz Lendave. Goste je pozdravil tudi predsednik skupščine občine iz Lendave Aleksander Varuga, v imenu gostov pa se je za prisrčen sprejem zahvalil ravnatelj monoštrske osnovne šole Karel Gašpar.

Učenci in učitelji obeh osnovnih šol so pripravili pester

in zanimiv kulturni program, potem pa so se pomerili še v nekaterih športnih disciplinah.

Ob koncu prijetnega srečanja so si bili vsi edini, da bi s takim načinom utrjevanja vezi, ki naj bi temeljila predvsem na izmenjavi izkušenj pri pedagoškem delu, nadaljevali tudi v prihodnje, saj se v lendavskem kotu pa tudi v Porabju učitelji in učenci srečujejo s podobnimi težavami dvojezičnega pouka.

Novo mesto:

Za kakšno gradnjo?

Spričo velikih zahtev staršev in potreb po organiziranem otroškem varstvu v Novem mestu je svet za otroško varstvo pri novomeški temeljni izobraževalni skupnosti sklenil, da bodo na Drski zgradili nov

vzgojno-varstveni zavod za 120 predšolskih otrok. Zgrajen naj bi bil že letos. Prav te dni bo sklenjeno, ali se bodo člani sveta za otroško varstvo odločili za montažno ali za klasično gradnjo.

Črnomelj:

Osamljeni v veseli šoli

Priljubljenega tekmovanja Vesele šole so se na območju črnomaljske temeljne izobraževalne skupnosti udeležili samo učenci osnovne šole Mirana Jarca iz Črnomolja. Tako so postali prvaki šole tudi občinski prvaki Vesele šole. Črnomaljsko občino bodo na območnem tekmovanju zastopali Igor Štručl, Majda Zabukošek, Maja Štručl, Nada Štajdohar, Darinka Grahek in Biserka Mirtič.

Beltinci:

Za novo šolo

Na nedavnem referendumu beltinskega šolskega okoliša se je od 5.247 volivcev udeležilo referendum za gradnjo osnovne šole v Beltincih 4.711 volivcev. Za sprejem prispevka je glasovalo 3.127 volivcev ali 66,38 odstotka. Tako bodo občani v prihodnjih petih letih plačevali naslednje prispevke: zaposleni in obrtniki po 0,5 odstotka od osebnih dohodkov, zaposleni v tujini po 20 din mesečno, kmetje pa po en odstotek od katastrskega dohodka.

tem bolje bomo delali

Resolucija o vzgoji, izobraževanju in raziskovalnem delu

(Nadaljevanje s 3. str.)

21. Zveza komunistov opozarja, da je nujna večja skrb za vzgojo in izobraževanje otrok, katerih starši začasno delajo v tujini. Ker je ta problem nevarno žarišče socialnega razlikovanja pa tudi odtujevanja številnih pripadnikov mlade generacije od naroda, si bomo v deželah, kjer imamo zdomce, prizadevali zagotoviti dopolnilni pouk.

22. Načrtna kadrovska politika za prosvetni poklic postaja v boju za socialistično angažirano šolo vse bolj pomembna. Zboljšanje kakovosti učiteljskega osebja na vseh stopnjah, zlasti njihove idejne oboroženosti in vključenosti v revolucionarne procese samoupravne preobrazbe, je ena najvažnejših nalog. Zato bo Zveza komunistov Slovenije posvetila posebno pozornost reformi izobraževanja učiteljev, graditvi sistema stalnega strokovnega usposabljanja in družbenega izobraževanja vzgojiteljev in učiteljev za vse vrste šol, posebej še za usmerjeno izobraževanje pa

tudi usposabljanje novih profilov strokovnjakov, ki jih bo zahteval reformirani vzgojno-izobraževalni proces. Težili bomo tudi k temu, da pridobijo višjo šolsko izobrazbo vsi mlajši osnovnošolski učitelji s srednješolsko izobrazbo, postopno pa tudi visoko izobrazbo.

Na temelju že oblikovanih meril o liku učitelja v socialistično angažirani šoli bomo nadaljevali z idejnopolitično diferenciacijo znotraj prosvetnih vrst. Naš neposredni smoter je tudi, da se v prihodnjem obdobju bistveno okrepijo komunistične vrste med prosvetnimi delavci, kar še posebej velja za mlajše učitelje. V zvezi z reševanjem problematike učiteljskega osebja se bo Zveza komunistov zavzela za ustrežnejše in boljše družbeno vrednotenje učiteljevega dela, kot je bilo v preteklosti, in za hitrejšo ter načrtno urejanje stanovanjskih problemov delavcev v vzgoji, izobraževanju in raziskovalni dejavnosti.

23. Reformiranje vzgoje in izobraževanja, vključno s skrbjo

za ukinjanje žarišč socialnega razlikovanja v vzgojno-izobraževalnem sistemu, zahteva nadaljnjo krepitev materialne baze vzgoje in izobraževanja. Z dobro pripravljeno in utemeljeno idejnopolitično akcijo bomo komunisti med delovnimi ljudmi prebujali zavest o nujnosti utrjevanja materialnih temeljev vzgoje in izobraževanja, kulture in raziskovalne dejavnosti, v samoupravnih organih pa bomo pobudniki odločitev, ki bodo petrjevale to našo usmerjenost.

24. V okviru celotnega družbenega načrtovanja se mora na podlagi načrtovanja kadrovskih potreb razvijati tudi programiranje raziskovalnega dela in usmerjenega izobraževanja. Programi raziskovalnega dela in usmerjenega izobraževanja morajo postati sestavni del družbenih razvojnih načrtov. Raziskovalne organizacije in usmerjeno izobraževanje morajo biti obvezno vključeni v družbeno načrtovanje in uresničevanje družbenih razvojnih načrtov ter v odločanje o bistvenih investicijah in sistemskih rešitvah.

25. Smoter prizadevanj Zveze komunistov je, da bosta raziskovanje in usmerjeno izobraževanje zagotavljala hitro in učinkovito uporabo svojih rezultatov v družbeni praksi. Doseči je treba kar najtesnejšo povezanost temeljnih razvojnih in aplikativnih raziskovanj, ustvarjalno sodelovanje naravoslovnih, tehnično tehnoloških in družbenih znanosti v celotnem proučevanju prednostnih vprašanj našega razvoja in uveljavljanja samoupravnih socialističnih odnosov.

26. Zveza komunistov mora biti pobudnica povezovanja in združevanja raziskovalnih in vzgojno-izobraževalnih organizacij združenega dela in med njimi. Aktivizirati je treba rezerve, doseči najboljšo izkoriščenost kadrov, prostorov, opreme itd. Z združevanjem v gospodarstvu in družbenih dejavnostih je treba doseči večjo delitev dela, učinkovitejšo povezanost s prakso in bolj smotorno izrabo raziskovalnih zmogljivosti, strokovnih kadrov in usmerjenega izobraževanja.

27. V prihodnje bo nujno

večje vključevanje znanstveno raziskovalnih in strokovnih kadrov v gospodarstvo, predvsem v proizvodnjo. Izrednega pomena za uveljavitev raziskovalnega dela je intenzivnejše razvijanje raziskovalnorazvojnih centrov v usposobljenih organizacijah združenega dela v gospodarstvu in družbenih dejavnostih. Komunisti morajo odločno podpreti razvoj raziskovalnega dela v svojih organizacijah združenega dela in raznih skupnih raziskovalnih organizacijah.

28. Komunisti se moramo zavzeti tudi za povečanje števila visokousposobljenih diplomantov, mladih raziskovalcev ter učiteljev v vseh oblikah usmerjenega izobraževanja, dalje za kroženje kadrov tako od temeljnih do aplikativnih raziskovanj kot iz usmerjenega izobraževanja v proizvodnjo in družbeno prakso in nasprotno. Povečati je treba vpis na tiste usmeritve, ki usposablajo kadre za potrebe proizvodnje in za pedagoške poklice, in omogočiti, da se bo bolj razvil podiplomski študij, posebno na področju marksizma in samoupravljanja.

29. Zveza komunistov ugotavlja, da medrepubliško sodelovanje na področju znanstvenoraziskovalnega dela in visokega šolstva ni zadovoljivo razvito. Zato naroča vsem članom Zveze komunistov Slovenije in organizacijam Zveze komunistov, ki delujejo na tem področju, da si prizadevajo to sodelovanje razširiti, poglobiti in ga vsebinsko popestriti.

Ko se zavzema za mnogostransko sodelovanje naših znanstvenih in visokošolskih ustanov z ustreznimi organizacijami v tujini, poudarja Zveza komunistov potrebo, da napore na tem področju bolje organiziramo in jih neposredneje povežemo z nadaljnjim razvojem naše samopuravne socialistične družbe in njene zunanje politične usmeritve.

30. Usmerjeno izobraževanje in raziskovalno delo morata biti dostopna vsem pod enakimi pogoji ter ob upoštevanju družbenih potreb ter možnosti. Zato moramo razvijati štipendiranje, poklicno usmerjanje, razne oblike priprave kandidatov za študij itd.

POPRAVKI

OSNOVNA ŠOLA RADENCI

razpisuje prosta delovna mesta:

- učitelja za telesno vzgojo, PRU ali diplomant VŠTK
- učitelja za razredni pouk, PRU ali U (za 4. razred)
- učitelja za varstveni oddelek (od 1. do 4. razreda), PRU ali U — za določen čas

Šola nima na voljo stanovanj.

OSNOVNA ŠOLA STOGOVC

razpisuje prosta delovna mesta:

- učitelja za razredni pouk, U
- učitelja za kemijo in biologijo, PRU
- učitelja za slovenščino in nemščino, PRU
- učitelja za matematiko, PRU
- učitelja za glasbeni pouk (nepolni delovni čas)

Na voljo je stanovanje.

OSNOVNA ŠOLA VIDEM OB ŠČAVNICI

razpisuje delovna mesta:

- učitelja za nemščino, PRU
- dveh učiteljev za razredni pouk za podružnično šolo Stara gora — poseben dodatek v mesečnem znesku 400 din

POSEBNA OSNOVNA ŠOLA GORNJA RADGONA

razpisuje prosta delovna mesta:

- socialnega delavca — VŠSD
- učitelja — ortopedagoga, PRU za oddelek v Gornji Radgoni
- učitelja — ortopedagoga, PRU za dislocirani oddelek v Vidmu ob Ščavnici

(Opomba: Razpisi teh štirih šol so bili pomotoma izpuščeni iz prejšnje številke.)

DELOVNA SKUPNOST OSNOVNE ŠOLE OTONA ŽUPANČIČA ROGAŠOVCI

razpisuje še delovno mesto:

- predmetnega učitelja za slovenski jezik, za nedoločen čas.

OSNOVNA ŠOLA BELTINCI

razpisuje tudi delovno mesto

na podružnični šoli Gančani:

- učitelja razrednega pouka, U

Na voljo je družinsko stanovanje.

OSNOVNA ŠOLA DOB PRI DOMŽALAH

popravlja razpis za delovna mesta tako, da so vsa mesta razpisana za nedoločen čas.

GIMNAZIJA CELJE

razpisuje samo

- 1 delovno mesto za učitelja slovenskega jezika — profesor, ki bo vodil tudi dramski krožek in ne dva, kot je bilo pomotoma objavljeno.

GIMNAZIJA LJUBLJANA — ŠENTVID

razpisuje delovno mesto

- biologa z nepolnim delovnim časom za nedoločen čas in ne za določen čas, kot je bilo napačno objavljeno.

ZAVOD ZA SLEPO IN SLABOVIDNO MLADINO LJUBLJANA, LANGUSOVA 16

razpisuje delovno mesto

- učitelja za zgodovino in zemljepis za določen čas (2 leti)

in ne za nedoločen čas, kot je bilo v prejšnji številki napačno objavljeno.

PRI RAZPISU OSNOVNE ŠOLE NARODNEGA HEROJA JOŽETA KERENČIČA MIKLAVŽ PRI ORMOŽU je bilo napačno objavljeno, da razpisuje delovno mesto

- učitelja za tehnično vzgojo, PRU ali P za podružnično šolo KOG

Pravilno:

- učitelja za tehnično vzgojo, PRU ali P
- učitelja za razredni pouk (5. r.), U ali PRU; to delovno mesto je razpisano za podružnično šolo Kog.

NOVI RAZPISI

OSNOVNA ŠOLA FRANJA VRUŇČA CELJE-HUDINJA

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

- učitelja tehničnega pouka, PRU
- učitelja za likovni pouk, PRU ali P
- učitelja za telesno vzgojo, PRU ali P

Vsa delovna mesta so razpisana za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Stanovanj ni.

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA SKUPŠČINE OBČINE KAMNIK

razpisuje delovno mesto

RAVNATELJA OSNOVNE ŠOLE KOMENDA-MOSTE

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje za učitelja osnovne šole. Imeti morajo srednjo, višjo ali visoko izobrazbo, najmanj 5 let učnovzgojne prakse ter strokovni izpit.

Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev in življenjepisom predložite komisiji za volitve in imenovanja SO Kamnik.

Na voljo je družinsko stanovanje, vseljivo v drugi polovici leta.

Razpis velja 15 dni po objavi ali do zasedbe.

Svet delovne skupnosti

VZGOJNO-VARSTVENEGA ZAVODA KOPER

objavlja naslednja prosta delovna mesta:

- pedagoškega vodje (vodilno delovno mesto), srednja, višja ali visoka pedagoška izobrazba
- 3 vzgojiteljic za oddelke predšolskih otrok (srednja vzgojiteljska šola)
- vzgojitelja za oddelke podaljšanega bivanja šolarjev (učitelj z srednjo ali višjo izobrazbo).

Razpis velja 20 dni po objavi. Osebni dohodki po pravilniku o delitvi OD. Stanovanj ni. Nastop službe 1. septembra 1974.

Odbor za medsebojna razmerja SLOVENSKE GIMNAZIJE KOPER

razpisuje za šolsko leto 1974/75 delovno mesto:

- učitelja za slovenski in nemški jezik, P

DELAVSKA UNIVERZA TOMO BREJC V KRANJU

razpisuje delovno mesto

- učitelja matematike in fizike za pouk v osnovni šoli za odrasle.

Pogoji: visoka ali višja izobrazba, veselje do dela z odraslimi. Prijavo z dokazili pošljite do 15. maja 1974 na naslov: Delavska univerza Tomo Brejc Kranj, Cesta Staneta Žagarja 1.

PREDŠOLSKA USTANOVA LENDAVA

razpisuje prosta delovna mesta

7 vzgojiteljic

Pogoj: srednja vzgojiteljska šola z diplomo.

Prednost imajo kandidatke, ki obvladajo poleg slovenskega tudi madžarski jezik.

Prijave pošljite v roku 30 dni na svet zavoda.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri kandidatov v 15 dneh po prijavnem roku.

VZGOJNO-VARSTVENI ZAVOD LITIJA

razpisuje prosta delovna mesta

4 vzgojiteljic

in sicer: 2 mesti za VVZ Litija

1 za Jevnico in 1 za Kresnice

Pogoj: Končana srednja vzgojiteljska šola.

Nastop službe 1. septembra 1974.

Po 54. členu statuta in 4. in 5. členu samoupravnega sporazuma o medsebojnih delovnih razmerjih je odbor za medsebojna razmerja

VZGOJNEGA ZAVODA JANEZA LEVCA V LJUBLJANI

sklenil razpisati za šolsko leto 1974/75 naslednja prosta delovna mesta:

1) 5 ortopedagogov za razredni pouk

POGOJ: višja ali visoka pedagog. izobrazba za duševno prizadete otroke.

2) 3 ortopedagoge — vzgojiteljice za delo v oddelkih podaljšanega bivanja

POGOJ: isti kot pod tč. 1

3) 7 ortopedagogov — za delo v oddelkih za delovno usposabljanje

POGOJ: isti kot pod tč. 1

4) učitelja za korektivno gimnastiko

POGOJ: Visoka šola za telesno kulturo s specializacijo in korektivno gimnastiko

5) 3 učiteljev za likovno-tehnični pouk

učitelja za glasbeno vzgojo

POGOJ: višja ali visoka pedagoška izobrazba ustreznih smeri z dopolnilno izobrazbo za usposabljanje duševno prizadetih otrok.

Navedena delovna mesta razpisujemo za nedoločen čas. Kandidate pod tč. 5 z nedokončano ortopedagoško specializacijo sprejememo le za določen čas v primeru, če se ne javijo strokovni delavci z ustrežno izobrazbo.

Stanovanj ni. Prednost imajo kandidati z urejenim bivališčem v Ljubljani oziroma bližnji okolici.

Ponudbe z dokazili o strokovnosti sprejema odbor za medsebojna razmerja VZJL 15 dni po objavi.

ŠOLA ZA ŽIVINOREJSKO VETERINARSKO TEHNIKO V LJUBLJANI, Cesta v Mestni log, 47

razpisuje prosta delovna mesta za nedoločen čas

- učitelja veterinarja
- učitelja agronoma
- učitelja za matematiko in fiziko
- učitelja za zemljepis, zgodovino in družbeno ureditev SFRJ
- učitelja za telesno vzgojo in obrambo in zaščito
- učitelja za praktični pouk — veterinarski tehnik

Kandidati morajo poleg strokovnih, družbeno moralnih lastnosti izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da imajo visoko izobrazbo, razen za mesto učitelja za praktični pouk; za katero se zahteva srednja šolska izobrazba
- za veterinarja in agronoma vsaj 3-letna praksa.

Osebni dohodki po pravilniku o OD.

Pismene prijave z navedbo o dosedanjih zaposlitvah je treba poslati šoli 15 dni po objavi razpisa.

Nastop službe je s 1. septembrom 1974.

Kultura

Razstava angleške strokovne literature

Do 17. aprila je bila v spodnjih prostorih ljubljanske Moderne galerije odprta bogata kolektivna razstava angleških založnikov. S približno 2500 različnimi naslovi, predvsem strokovnih izdaj iz najnovejšega časa, saj je večina razstavljenih knjig stara manj kot eno leto, se je našim znanstvenim in kulturnim ustanovam pa tudi posameznikom predstavilo kar 47 angleških založnikov. Z največ izdajami so bile zastopane tele stroke: medicina, sociologija, lingvistika (predvsem knjige za učenje angleščine) in ekonomija. Razstavljenih je bilo tudi veliko zanimivih žepnih izdaj iz najrazličnejših področij leposlovja.

Podobno kot že tradicionalne prodajne razstave nemških in ameriških strokovnih knjig je tudi za to širšo predstavitev tovrstne angleške knjižne produkcije poskrbel oddelek za prodajo inozemskih knjig podjetja Mladinska knjiga, ki tudi sicer posreduje slovenskim in jugoslovanskim naročnikom največ tuje literature.

Na krajši tiskovni konferenci pred odprtjem razstave je bilo

izrečenih več pohval in laskavih priznanj najprizadenejšim sodelavcem. Sodelovanje se je namreč v zadnjih letih izredno razmahnilo in se še razvija. Kaže se v čedalje večjem številu in v naraščajoči vrednosti izdanih angleških knjig pri nas.

Na slovesnosti te prve prodajne razstave sta poleg angleških zastopnikov spregovorila tudi predsednik prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SRS Miloš Poljanšek in generalni direktor Mladinske knjige Miran Zirkelbach. Ugodno sta ocenila dosedanja prizadevanja ter se hkrati zavzela za še tesnejše sodelovanje. Ne smemo namreč spregledati, da je angleščina na skoraj vseh strokovnih področjih še vedno vodilni jezik in da je večina znanstvenih dognanj najprej objavljenih v angleškem tisku. Zato sta znanje tega jezika in poznavanje vseh novosti v strokovni literaturi tako zelo pomembna za sleherni znanstveno delo. To so potrdili tudi obiskovalci, ki so že prvi dan naročili več različnih strokovnih izdaj.

I. ILICH

Kaj je glasba

Verjetno se vam zdi to vprašanje precej nenavadno. Pa vendar! Zakaj ne bi skušali odgovoriti nanj?

Za pogovor sem prosila Antona Kolarja, našega mladega in tudi precej obetavnega dirigenta (spominimo se samo koncerta v Slovenski filharmoniji dne 7. januarja 1974 s pianistom Andre Wattsom).

— Glasba kot svojevrstna umetnostna zvrst se loči od drugih umetnosti po svoji nematerialnosti. Je torej izrazito poduhovljena umetnost. Tov. Kolar, kaj bi odgovorili na vprašanje: kaj je glasba?

„Pravilno ste povedali, da je glasba nematerialna umetnost, kajti kipar rabi za svojo izpoved kamen, les, slikar čopič in platno, glasba pa te materije ne pozna. Naloga dirigenta, ker ravno mene sprašujete, je, da iz notnega zapisa začne poustvarjati glasbo, kakršno si je zamislil komponist. Čim bolj se nam čas odmika, tem težje je interpretirati skladbe, ki segajo s svojim nastankom daleč nazaj do Palestrine, Lassa, Gallusa, prek Bacha... No, edino Mozart nam je kolikor toliko blizu, ker imamo iz pisem in biografij jasno predstavo o njegovem značaju. Namreč, glasba izhaja ravno iz človekovega značaja.

Torej, da bom bolj jasno odgovoril na vprašanje: glasba je odsev človekove notranjosti, izražene v tonih.“

— Današnja glasba je tako rekoč v krizi. Zakaj? Kaj jo je priviedlo do tega?

„Na to vprašanje je zelo težko odgovoriti. Če hočemo ugotoviti vzroke te krize, se moramo najprej povrniti k izvoru glasbe.

Že stari Egipčani, Grki, Rimljani so imeli skoraj neosegljivo umetnost kiparstva, arhitekture in slikarstva. Glasba je bila takrat prav revna. Ni bilo drugega kot brenkanje na kitaro ali harfo in nekaj petja. Še v 12. in 13. stoletju glasba ni poznala drugega kot trubadursko pesem. V času renesanse je do-

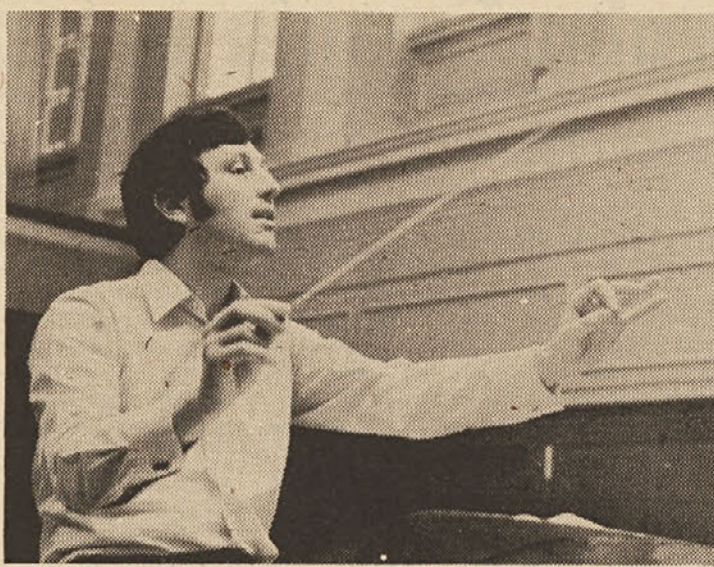
segla vokalna glasba večjo polnost in ta je začela prehajati tudi na instrumentalno področje. Vokalna glasba renesanse je bila sestavljena iz treh bistvenih elementov: harmonije, melodije in ritma. Poznejši veliki komponisti, kot Mozart, Beethoven, Schubert, Wagner, Debussy... so te tri elemente še skrbno gojili. Ob Schoenbergovem nastopu pa postane glasba dvanajsttonska, torej harmonija izgubi svoj smisel. Tudi melodija je v tej glasbi razvednotena in ostane tako samo še ritem. V novejši, avantgardni glasbi pa tudi ritem nima več svoje veljave, ker ni zapisan v strogih metričnih enotah, ampak se dolžina takta v kompoziciji zapiše le še v sekundah. Mogoče je to največji vzrok za krizo v današnji glasbi; porušeni so njeni temelji, če so harmonija, ritem in melodija temelji glasbe. Nekdaj pa so vendar bili, ali ne? Dokler glasba ne bo našla sama v sebi zopet neke organiziranosti, bo ostala vedno „konfuzna“.

— Kaj pa je merilo za lepoto današnjemu človeku, mislim za lepoto v glasbi?

„Pojem lepote je v bistvu vedno enak, odkar obstaja človek. Z dobami se seveda nekoliko spreminja in temu pravimo potem modni okus. Pojem čiste, popolne lepote je bil pri Grkih enak sedanjemu. V današnji glasbi je pojem lepote težko razložiti. Veliko laže bi govoril o Prešernu, o njegovih sonetih, gazelah... Tam je pojem lepote popolnoma jasn. Glasba izraža prav tako lepoto, le da je ta izražena s toni, ki skušajo v naši notranjosti zbuditi enak občutek, kot ga na primer zapusti Prešernov sonet.“

— Dirigirali ste na mladinskih koncertih, ki so bili pred kratkim v Ljubljani in tudi v Celju. Kakšno občinstvo so ti mladi ljudje?

„Občinstvo je bilo precej različno, in sicer glede na šolo in na učitelje, ki so učence pri-

Dirigent Anton Kolar

pravili na te koncerte. Vsa mladina je zelo hvaležno občinstvo, ker je glasba pač nekoliko skrivnostna umetnost in dostop do nje ni najlažji. V Ljubljani sem doživel nekaj izredno zanimivega, in sicer, da sem imel najboljšo občinstvo iz posebne šole. Sam sem še nekaj dni o tem premišljeval in prišel do sklepa, da nima intelekt pri poslušanju glasbe skoraj nobene vloge. V glasbi še vedno prevladuje tisti pojem, ki se ga danes malo izogibamo, namreč čustvo. Prav ob poslušalcih posebne šole sem videl, da so otro-

ci, ki so intelektualno nekaj let v zaostanku za svojimi sovrstniki, čustveno veliko bolj razviti od njih.“

— Kakšna pa je bila udeležba?

„Prišlo je zelo veliko otrok. Pa še ena zanimivost! Prav ob tem dobrem mladem občinstvu sem opazil tudi veliko razliko v orkestru. Če je orkester opazil, da mladina sodeluje, je igral z veliko večjo vnemo in je potem prav zaradi občinstva postal koncert veliko, veliko bolj kakovosten.“

MARIJA GOMBAČ

Razstava Matije Jame

V ljubljanski Moderni galeriji je bila do 16. aprila odprta razstava del Matije Jame. Gre za veliko retrospektivo umetnika, ki ga upravičeno nazivamo impresionista. Kot poprejšnji razstavi o Groharju in Jakopiču je bila tudi sedanja usmerjena h kar se da celostnemu pregledu Jamovega umetniškega opusa. Upamo, da bomo v prav taki zamisli videli tudi Sternenovo retrospektivo. Prav gotovo ni v zamisli le pregled Jamovega ustvarjanja, ampak tudi bolj natančno razpoznavanje njegovega slikarskega deleža. Če so nam v spominu od poprej nekatera, morda najbolj znana slikarska dela Jame, pa daje sedanja retrospektiva kar zaokroženo celoto, ki dopušča razvideti specifične poteze njegove motivike, slogovne posebnosti ipd. Pretežno ga poznamo kot krajinarja, naj gre za „vrbe“, „Savo pod Zasipom“, „Blejsko jezero“, „pogled na Smar-no goro“ idr.

Otroci na paši, olje, Matija Jama

Nikdar dovolj o človeku

Matija Jama, slovenski slikar (1872–1947)

Mnogokrat nas začudi dejstvo, kako malo vemo o velikih ljudeh ožjega ali širšega okolja. Poznamo ime in senco njegove slave, poznamo pompozna dela, priče in dokaze veličine človekovega duha; ko pa se vprašamo, kaj je bil ta ČLOVEK, kako je živel kot človek, kako je dihal svoje življenje, kako se je veselil in kako je trpel kot človek, obstanemo pred uganko: malo, tako malo vemo o njem, ne poznamo ga. Če bi ga srečali na cesti, ne imeli bi mu reči besede, niti take ne, kakršno privoščimo bežnemu znancu. Morda bi se ozrli za njim, korak bi nam zastal — morda. In zato bi povedal nekaj misli o Matiju Jami, kakršnega lahko doživi slikar, brat po poklicu. Raziskovalci njegovega življenja nam predočijo bogato gradivo podatkov o njem. Le-to ga prikazuje kot tragično osebnost, žal tako tipično za slovenskega umetnika preteklega časa. In prav zaradi tega hočem spregovoriti o njem drugače.

Matija Jama je zmagovalec. Sleherna njegova slika to potrjuje. Sleherna slika predstavlja izkazovanje njegovega odnosa do življenja: do mučne osamelosti, do pogaslega družinskega ognja, do nerazumevaločih strokovnih srenj, do poraznih ekonomskih razmer. Vsaka slika posebej je dokaz zmage življenjske sile, dokaz samoodpovedi, zvestobe poslanstvu, prepričanju. Človek Matija Jama je poznal vso lestvico človeške bede, občutil jo je na svoji koži v vseh drobcih in tenčinah boleče resničnosti. Slikar Jama je poznal in razumel nihajočo vrednost likovnega trenutka. Spričo tega ni klonil v dvomih in spoznanju svoje nemoči, marveč je utrjeval svoje prepričanje v trden, realen svet znanja, v absolutno vrednost razvoja človeškega duha.

„Kar je impresionizem odkril glede svetlobe in barve, bo podlaga vsemu prihodnjemu slikarstvu...“ Ta Jamova misel se v svetu likovnosti vedno znova potrjuje. To je ključ njegove zmage, ki nam pomaga razumeti njegovo stanovitnost v zvestobi svojemu izrazu, svojemu delčku opravljenega velikega skupnega dela. Poznal in priznal je Ažbeto in Picassoa ter ob tem vztrajal v nalogi, ki si jo je zadal sam. To me prepriča. Ne o njegovi strokovni vrednosti; ta je izkazana in dokazana. Prepriča me o njegovi človeški veličini.

KIAR MEŠKO

AKTUALNO O DANAŠNJI UMETNOSTI

Dostopno vsem

Skorajda ni učenika ali pa sestavka o umetnosti dvajsetega stoletja, ki ne bi navajal kot enega temeljnih vzrokov za to, da je ta umetnost takšna, kakršna pač je, predvsem fotografijo. Fotografija pa je tehnično sredstvo reprodukcije. Zaradi njenih zmogljivosti je mojstrska sposobnost imitiranja v slikarstvu izgubila svoj čar. Tehnično reproduciranje narave je kmalu postalo dostopno vsem. Ustvarjalci so čutili vse večjo potrebo po odgovoru na vprašanje o vlogi imitacije kot umetniškega dosežka. Problem je nastal prav zaradi ostro postavljenega protislovja, ki bi ga lahko oblikovali takole: Ali je s tradicionalnim mojstrskim posnemanjem narave težnjam umetnosti sploh zadoščeno? In dalje: Ali je možna umetnost, v kateri ne bi upoštevali posnemanja v najširšem pomenu besede? Vprašani sta bili postavljeni kategorično, predvsem v evropskem prostoru, ki ima velikansko zakladnico slikarske umetnosti in bogato tradicijo racionalizma. Zato so izredno zanimivi odgovori, ki skušajo razvozlati to protislovje in ukiniti ostrino nasprotosti. Vsako resnično umetniško delo dvajsetega stoletja moramo tako ali drugače šteti kot odgovor na ti dve vprašanji.

Rodile so se številne smeri umetnosti in usmerjenosti slikarstva. Načini reševanja so postajali vse bolj različni. Izgubila se je rdeča nit umetnosti. Vrv razvoja umetnosti je postajala vse bolj zavozlana. Nastale razmere lahko ponazorimo s primerom iz športa: iz doslej srečne doline samozadovoljstva v umetnosti, ki je večinoma zadovoljevala potrebe po optični imitaciji življenja in nosilcev veljavnejših opravkov v družbi ter različnih naročnikov, se je moral umetnik zateči pred zasledovalci v planine z nevarnimi vzponi. V skalovju, kjer velika čvrsta skala še ne pomeni drobnega oprijemališča, se je pričelo Sifzifovo delo. Številne naveze z dobro in slabo opremo so se pričele vzpenjati po mnogih še nepreplezanih smereh na goro, pa tudi na nedosežene vrhove. Primerjava med posnemovalci in „šodrovci“ ter ustvarjalci in alpinisti je več kot dobra. Šodrovci v copatah stopajo po meliščih in se ob zvokih harmonike tudi vzpenjajo. Končno se znajdejo na vrhu hriba, skupaj z mojstri. Mojstrom pa je — v nasprotju z njimi — več do zahtevnejšega plezanja. Ti gotovo svojih doživljanj ne bi zamenjali s konvencionalnimi pogledi z razglednih točk. Med njimi namreč že od začetka velja moralni dogovor, da mojstri plezanja ne blatijo šodrovcev, niti jim ne preprečujejo dostopa na vrh. Hribi so pač takšni, da je ena stran bolj strma in nevarna, druga pa bolj položna in manj naporna.

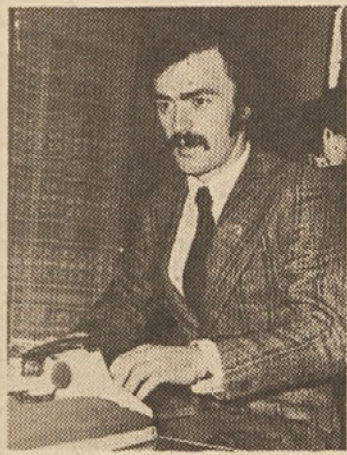
Danes, v dobi vsestranskega profesionalizma, težko razumemo vzgajanje k odkritosrčnosti, tovarštvu in plemenitemu tekmovanju, ki ga je nekaj dosegala prav športna neprofesionalna vzgoja. Bili so časi, ko je sposobnejši pomagal manj izurjenim; veliko več kot dosežki za vsako ceno je bila vredna posameznikova prizadevnost. Kultiviranemu človeku in predvsem ustvarjalcu ni bila osebna korist prvo; dajanje drugim jim je bilo poslanstvo. Žal so nekateri to poslanstvo napačno razumeli. Takšni so še danes prepričani, da je jemanje od drugih nujnost. Čudaško ravnanje nekaterih razumemo le, če vemo za motive, zaradi katerih se nekdo čuti ogroženega. Če je ozkosrčnost nekaterih ustvarjalcev posledica preganjave pred lahkim načinom prikazovanja stvarnosti, jim je treba oprostiti. Če pa se namerno zapirajo v svet odtujenosti in nerazumljivosti, in če izbijajo v strmini za seboj vse kline, jim je treba povedati, da mora biti vrh dostopen z vseh strani in vsem.

IGOR PLEŠKO

Slika, olje na platnu, Auguste Herbin, z razstave 80 let francoskega slikarstva v Ljubljani

pod reflektorjem

PIŠE:
SILVO TERŠEK

Vztrajnost v primorski burji

Kako bova začela pogovor z ajdovsko burjo, pedagoškim idealizmom, z načelnimi besedami o šolskih potrebah ali morda s slikarstvom? Njena pisarna je tudi majhna galerija umetniških slik, je nekakšno zavetišče šolskih arhivov, knjig in cvetja ter celo psa, ki ni dosti večji od pepelnika na mizi.

Rodila se je v Mariboru. Domovinsko pravico ima v Ajdovščini. V osemnajstih letih se je navadila Primorcev in burje, ki jim brije okrog ušes. Že mnogo prej je vzljubila otroke. „Tudi tukaj sem nekakšna šolska mama,“ se zasmije in skrje oči za zeleno vejico v vazi. MIRA NOVAKOVA je profesorica psihologije in pedagogike; je ravnateljica Šolskega centra v Ajdovščini in navdušena zbirateljka značk.

Menda mislite, da bi moral urediti svoje misli. Prijeto je obratovati besede brez togega protokola. „Prijeto je tudi opravljati prosvetno-pedagoški poklic,“ odločno pove ravnateljica Novakova. In se sprašuje: poklic ali opravljanje službe? „Kjer prosvetni delavci v šoli opravljajo zgolj „službo“, gredo stvari v napačno smer. Sicer pa se dandanes izogibamo pojmu — poklicu. Govorimo, da opravljamo določeno službo. Za prosvetnega delavca pa kljub temu

rečemo: gre v prosvetopedagoški poklic! Menda to pomeni, da moraš biti za našo službo „poklican“. Kdor pride v naš poklic brez posebnih nagnjenj do učiteljevanja, prej ali slej odpade, odide opravljat službo drugam...“

Nekaj administrativnih podatkov: v Šolski center Ajdovščina sta vključeni gimnazija Venio Pilon z devetimi oddelki in 247 dijaki in poklicna gradbena šola s približno sto dijaki.

Ob ugotovitvi, da precej fantov po osnovni šoli ni nadaljevalo šolanja, ravnateljica Novakova ni ostala brezbržna. V Ajdovščini so se rodile želje, da bi dobilo mesto, kjer se je rodila prva slovenska vlada, tudi pedagoško gimnazijo. Čeprav so bile za takšno obliko šolanja vse možnosti, se Ajdovcem želje niso uresničile. Tudi hotenje, da bi imeli v tem kraju šolo za prehrabeno stroko, ni bilo uresničljivo. Primorska je znana po sposobnih zidarjih; omeniti moramo SGP Primorje, GP Nova Gorica, Stavbenik v Kopru, gradbeno podjetje v Sežani, Postojni... in rodila se je ideja. S pomočjo Gradbenega šolskega centra iz Maribora je tudi v Ajdovščini zaživel gradbeni oddelek. Dva razreda sta že opravila prvo maturo. Gimnazija ima pouk v dopoldanskem, poklicna gradbena šola pa v popoldanskem času. Ta čas ustreza honorarnim sodelavcem. Poklicna šola ima predstojnico (inženirko!), ki zastopa oddelek v Šolskem centru. Sodelovanje z gradbenimi podjetji je odlično. Splošno gradbeno podjetje Primorje je pomagalo šoli opremiti fonolaboratorij (dalo je veliko denarja).

V poklicno gradbeno šolo hodijo dijaki z zelo širokega geografskega območja; tudi iz Hrvaške in Bosne. Dijaški dom imajo pri otroškem vrtcu.

V pisarno je prišla deklica s šopkom rož. Ljudje vedo, da ima tovarišica Novakova rada cvetje, rada ima naravo, hribe in idrijski Javornik, kamor hodi pogosto na izlet (s svojim psičkom, seveda!). Deklica je zažvgoletela, da so jo že včeraj popoldne iskali doma. In kako naj bi jo našli? V šolo je prišla

ob Šestih zjutraj in se vrnila ob enajstih zvečer. Kljub vsemu pravi, da službe, ki jo opravlja in za katero živi, ne bi nikoli zamenjala.

Jeseni se bo začelo na šoli delo v krožku NOB. Borčevska organizacija pogosto poudarja nujnost razvijanja tradicij naše revolucije. Pred časom so iz šole poslali pismo željo, da bi

pripravili športni oziroma obrambni dan šole.

Nepotrebno bi bilo posebej poudarjati, da sta šolski center in osnovna šola pomembna nosilca kulturnega, športnega in političnega dogajanja v kraju. Toda... Druženopolitične organizacije v Ajdovščini se šele v zadnjem obdobju nekoliko bolj zanimajo za delo v Šolskem centru. Tudi sicer je menda v

različnih oblikah sodelovanja z drugimi. Ko smo pred leti pripravili imenitno proslavo „Taboriščna lirika“, so se je udeležili samo vojaki JLA. Na letošnje proslavo ob obletnici Leninove smrti je prišlo dvajset odraslih...“

Slišiva vaš komentar: televizija, skrb zgolj za osebno blagostanje, pridobitniški — potrošniški način življenja... Učiteljski kolektiv je mlad. Zdi se, da ga včasih družba sili v to, da bi delal samo za osebni dohodek, da bi samo opravljal službo. No, tudi to ni vedno lahko!

Na šoli dela dve leti marksistični krožek, iz katerega bodo v bližnji prihodnosti sprejeli v Komunistično partijo pet dijakov; menda tudi tri profesorje. To in še nekaj grenke soli na dlan: kabineti so kot marsikje samo skladišča učil. Načrtujejo dograditev kabinetov, da bi imeli možnosti za sodoben način pouka.

„Telovadnica...? V šoli imamo samo nekakšen „mini trim“ prostor. Dijaki telovadijo v kulturnem domu, za kar plačujemo ogromno najemnino. Seveda omenjeni prostor ni opremljen za pouk telesne vzgoje. Tam tudi niso dovoljene igre z žogo. S tem v zvezi smo razpisali referendum. Nikar me ne vprašajte, če se nam bo sploh posrečilo dobiti telovadnico. Samo globoko bom zajela sapo in vam začela pripovedovati o skrivljenih hrbtenicah naših dijakov, o tistih, ki se zdravi v Valdoltri in na Stari gori...“

Kaj pa športno igrišče pred šolo? Na njem gostujejo: osnovna šola s skoraj tisoč otroki, športna društva, neorganizirani ljubitelji športa...

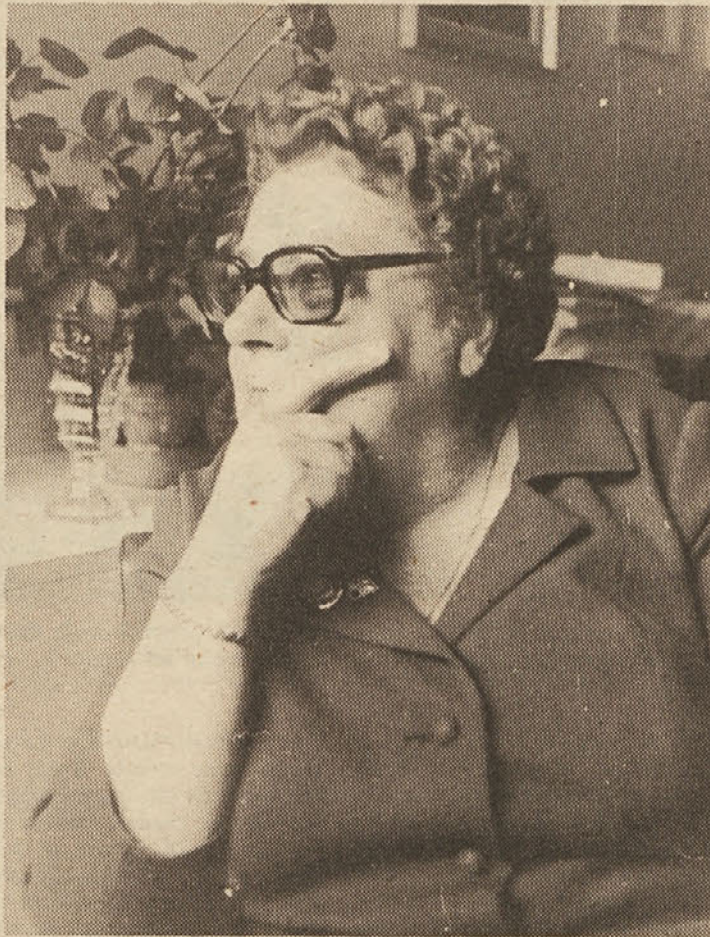
Pripombi o „povezovanju šole“ z druženopolitičnimi organizacijami na terenu dodajmo še opis „novosti“, ki jo je vpeljala omenjena šola v svoj samoupravni sistem. Novost se pravzaprav imenuje RAZREDNE KONFERENCE, ki omogočajo izmenjavo dela in resnično družbeno samoupravljanje.

Vsak razred ima svet staršev in svoje razredne organe, med katerimi je tudi skupina di-

jakov, ki se še posebno zanimajo za družbene probleme. Med te so vključeni tudi njihovi problemi. Razredne redovalne konference vodita razrednik in svet staršev (v njem so trije člani) ter vsi trije razredni organi. Drugi profesorji, ki tudi poučujejo v določenem razredu, oddajo svoje pripombe pisмено razredniku ali razrednim organom.

Na skupni konferenci obravnavajo razredniki, svet staršev šole, vsi razredni organi (iz vsakega razreda najmanj trije), zastopniki delovnih organizacij, dijaškega doma, predsednik ZMS na šoli in predsednik dijaške skupnosti vse probleme celostno in sprejemajo sklepe. V omenjeni pestri zastopnosti samoupravljalcev pa ni predstavnika druženopolitičnih organizacij — krajevne skupnosti. Tudi tukaj kasnije!

In prednost takega načina dela? Mnogo manj časa se porabi in mnogo bolj podrobno so obdelani posamezni problemi, tudi posamezni razredi in učenci. Samo toliko. Primorska burja pa naj bi uporabljive načine takšne samouprave raznesla v kar največ smeri!

Profesorica Mira Novakova. Foto: S. Teršek

jim pripravili seznam spominskih znamenitosti iz NOV. Odgovorni tovariši jim niti odgovorili niso!

Ni dolgo tega, ko se je na šoli končalo delo v „mali politični šoli“. Mladi so dokazali živo zanimanje za politična vprašanja. Svoja trdna stališča so oznanili tudi do iredentističnih izpadov v sosednji Italiji. Protestno zborovanje s tem v zvezi je bilo v Ajdovščini zelo zgovorno. In še to: dvajsetega aprila bodo dijaki in učitelji šolskega centra

njihovih organizacijah gosposodarilo „mrtilo“. Pravimo, da mora biti učitelj „družbeno odprt“ — angažiran tudi zunaj šolskih zidov. Večina učiteljev je takih. Vemo tudi, da delajo predvsem za „čas“... brezplačno. Ponekod iščejo povezavo s terenskimi organizacijami kakor alpinist trdno oporo v nogah. Povsod pa take opore ni!

„Naši občani neradi obiskujejo proslave in druge prireditve, ki jih prireja gimnazija v

stale popolneje, zmanjševali smo čas, potreben za osvajanje nekega znanja itn. Programirani pouk ima veliko prednosti. Z novimi pomočki smo dobili nove možnosti za delo v rednih šolah in za uresničevanje predvsem izobraževalnih nalog.

Omenila sem samo izobraževalne naloge; od njih ločim vzgojne naloge, ker so bile le-te pri opredelitvi posameznih snotov programiranega učenja skoraj dosledno zanemarjene in v glavnem izpuščene. Sestavljalci programiranih učbenikov in drugih gradiv so upoštevali v glavnem „objektivno in absolutno“ znanost, niso pa priznali družbenega, vrednostnega, razrednega elementa, ki je v vsaki znanosti. Oslanjajoč se na behavioristične psihološke teorije, iz njih je programirano učenje izšlo — priznavajo le objektivne elemente izobraževalnega procesa. Znanje atomizirajo, razlojajo na posamezne elemente in tako jemljejo še nadaljnjo možnost, da bi se ob nepovezanih dejstvih razvijala tudi vzgoja. Vrednostni moment je skoraj povsem zanemaren.

Pri programiranih oblikah učenja se ni selekcija ustavila pri ločevanju vzgoje in izobraževanja; šla je še dalje, saj je dajala prednost predvsem pozitivističnemu faktografskemu znanju.

Zato ni naključje, da se je programirano učenje razvijalo predvsem v naravoslovnih in bolj eksaktnih vedah, kjer uporabljamo podatke in dejstva. Precej manj se je uveljavljalo v družbenih vedah. Ali zato, ker smo spoznali omejitve in pomanjkljivosti takega načina izobraževanja, ali pa zato, ker smo doslej izčrpali šele del potencialnih možnosti programiranega učenja? V družbenih vedah bi bilo težje zanameriti vrednostni moment, eliminirati vzgojne vplive in ohraniti izhodiščno hipotezo o znanosti kot absolutno objektivnem odsevu stvarnosti. Težko bi bilo tudi uvesti v programirano izobraževanje vzgojni moment, enakovredno kot je izobraževalna komponenta, če ne bi hkrati priznali družbenega razrednega značaja znanosti, pa tudi posamezne discipline.

Ko danes pri nas govorimo o programiranem izobraževanju, gledamo to dejavnost „z očmi“ naše družbe, skozi prizma naših potreb in teženj po nadaljnjem družbenem razvoju. Zahteva, naj se v prihodnje bolj kot doslej poudari in razvija tudi vzgoja odraslih, zadeva v področje programiranega izobraževanja. To velja še posebej za učbenike, ki bi bili primerni za samostojno zunajšolsko

delo. Vsaka metoda naj bi zagotovila vsaj osnovne poteze celostnega vzgojno-izobraževalnega procesa. Tako bi moralo biti tudi programirano učenje, sicer bi s programiranim učenjem samo navidezno dvignili učinkovitost programiranega izobraževanja. Učenec bi pridobil čim več osvojenih dejstev, za učenje bi porabil več časa, toda kakovost izobraževalnega procesa bi se zmanjšala.

Vse to je sicer le splošen pomislek proti pomanjkljivostim in takemu programiranemu učenju, kakršno se je razvijalo doslej. Posamezni problemi pa se nanašajo na aplikacijo programiranega izobraževanja pri neformalnih oblikah izobraževanja, pri izobraževanju odraslih na daljavo, pri neintencionalnem izobraževanju itd. Pomanjkanje vzgoje se je pokazalo tudi v redni šoli.

Programirano učenje je v redni šoli le dopolnilno, dodatek k učiteljevim prizadevanjem v neposrednem izobraževanju, pri neformalnih oblikah izobraževanja pa bo moralo prevzeti samostojno vlogo, postalo bo njegovo nadomestilo. Odraslemu, ki se bo učil npr. na daljavo, bo pomagalo nadzirati naučeno, omogočalo bo razločevati znano od še neznanega in izbirati sprejemljivo. Ohranjalo bo tudi vrednostno komponento izobrazbe, dejstva pa povezovalo v večje enote. Tako bo osvojeno znanje globlje in temeljitejše. Precej od navedenih funkcij je prej opravil učitelj, del njegove vodilne vloge v izobraževalnem procesu pa naj bi sedaj prevzelo programirano gradivo. V ta namen pa mora biti posebej pripravljeno.

Posameznih nalog programiranega učenja bi se morali lotiti zavvedno in načrtno. Doslej je bil izrabljen le del možnosti za uporabljanje programiranega učenja. V. Andričević navaja v svoji knjigi o programiranem učenju novo merilo, po katerem naj bi ocenjevali učinkovitost programiranega učenja. Obsegu svojega znanja in porabljenega časa je dodal še nov, poseben vidik, koliko je nek programiran učenec usposobljen tudi za neformalne neinstitutivne oblike izobraževanja. Prvi med avtorji je opozoril tudi na ta vidik.

(Prihodnjič naprej)

SODOBNA POTA VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

PIŠE: DR. ANA KRANJC

Programirano učenje v funkciji neformalnega izobraževanja odraslih

Formalno institucionalizirano izobraževanje je neprimerno bolj proučeno kot neformalno. Tako se je razvijalo tudi programirano učenje, podrejalo se je predvsem šolskim oblikam dela, pri uvajanju te nove oblike izobraževanja pa nismo dovolj mislili na tiste, ki se izobražujejo sami in uporabljajo programirane učbenike ter drugo pripravljeno programirano gradivo. Pri tem odkrivajo razne pomanjkljivosti.

To pa pomeni, da bi morali biti pri nadaljnjem razvijanju programiranega učenja pozorni na marsikaj. Programirano učenje naj bi se izpopolnjevalo tudi v smeri neformalnega izobraževanja. K neformalnemu izobraževanju prištevamo razne neinstitutivne oblike postopnega pridobivanja znanja, spretnosti, navad, spreminjanja stališč in razvijanja sposobnosti. Nenamensko naključno (prigodno) učenje je pri tem izključeno. Namen v svoji dvojni funkciji pa lahko prehaja iz izključno subjektivnega do skupinskega ali pa povsem zunanega, kjer se prenese na neko zunanjo osebo (andragoga ali pedagoga).

Pri formalnem izobraževanju ima vodilno vlogo skoraj samo andragog. Tako monolitna funkcija pa se spreminja in dobiva pri neformalnem izobraževanju več različic. V nekaterih primerih izobraževalnega procesa je oseba, ki se uči, razmeroma samostojna; odločujočo in vodilno vlogo opravlja sama, zato pa tudi zahteva več. V procesu samoizobraževanja (pogosto imenujemo neformalno izobraževanje tudi samoizobraževanje, čeprav ima to glede na današnji razvoj samega izobraževanja že več diferenciranih kategorij) si ljudje veliko obetajo prav od programiranih učbenikov in drugih pripomočkov. Menim pa, da za tovrstne oblike izobraževanja danes še niso dovolj pripravljene.

Programirano učenje smo uvajali in razvijali zato, da bi povečali učinkovitost in kakovost izobraževanja. Imelo je določene naloge in funkcije, ki jih doslej še nismo tako zelo izpolnjevali (tudi po drugih poteh) ali pa smo s tem delno razbremenili učitelja. Izpopolnili smo utrjevanje snovi, povratne informacije o učenju so po-

RADIO IN ŠOLA

Prišlo je pisemce

Slike iz Stockholma

Tovarišica Alenka Veberičeva nam je tokrat poslala iz Stockholma fotografije. Nič ne bomo o njih pripovedovali na dolgo in široko, kajti dve sliki smo odbrali in ju objavljamo v današnjem Prosvetnem delavcu. Če boste prebrali, kaj piše pod njima, bo vsem vse jasno. Prav ta čas, ko pripravljamo to številko našega časnika, so naši šolarji na tujem na počitnicah. Upamo, da so mnogi prišli na obisk domov k babicam, dedkom, tetam, stricem in da se prijetno počutijo. Naši prijatelji iz Stockholma so nam obljubili, da se bodo oglasili, brž ko se bodo sestali v slovenski šoli s svojo tovarišico Alenko Veberičevo. Njihovega pisma se že veselimo.

Poročilo iz Goeteborga — Lutkovna predstava

Sonja Kacjan, ki hodi v 7. razred osnovne šole v Goeteborgu na Švedskem in v slovensko šolo k tovarišici Repanškovi, nam je poslala pravo novinarsko poročilo o lutkovni predstavi. Takole sporoča:

V nedeljo mi je mama pove-

dala, da bo lutkovna predstava za otroke, in me vprašala, če si jo hočem ogledati. Seveda sem bila hitro za to. Popoldan ob štirih se je predstava začela. Luči so se ugasnile, tako da je bila trda tema. Otroci smo komaj čakali, da se bodo prikazale lutke. Zavese so se odprle, na odru pa je stal zajec, ki ga je zelo zeblo. Postavil si je hišico, ki mu jo je potem vzela lisica. Končno je zajček le dobil hišico nazaj in s tem je bilo igre konec. Igro je pripravila lutkovna sekcija društva France Prešeren. — Pozdravlja Vas Sonja Kacjan iz Goeteborga

Moja pot v šolo

Vsak torek grem v slovensko šolo. Vozim se s tramvajem, potem moram se peščiti približno 10 minut. V šoli se nas zbere devet učencev. Učimo se pisati in brati. Pišem še kar dobro, branje pa mi dela težave. Včasih se učimo tudi pesmic. Upamo, da boste kakšno slišali, saj pridemo letos poleti v kolonijo.

Lepe pozdrave
Stanko Turšič,
Goeteborg, Švedska

loga učitelju niso simpatični, obstaja verjetnost, da se ta negativni odnos prenese tudi na otroka.

V oddaji želimo povedati: Psihološko normalno in običajno je, da prenašamo stališča do nekega človeka tudi na ljudi,

tete. Toda mnogi drugi otroci ne zapadejo tem vplivom. Tudi učitelj je človek, ki ima svoje nazore, stališča, simpatije. V svojem življenju ima opraviti z velikim številom otrok in njihovimi starši. Mnogi starši mu iz objektivnih ali subjektivnih raz-

sov je nekorektno in nepravilno da svoj odnos do nesimpatičnega človeka prenašamo na okolje in dopustimo, da se to zrcali v našem vedenju. To velja še posebno za učitelja, katerega tak očiten prenos brani poklicna etika.

šev na otroke, koristi: — naj bo pozoren na svoj odnos do otroka, ki prihajajo iz družin, ki učitelju niso simpatične zaradi ideoloških, religioznih vprašanj, prepričanost spora ipd. Poskusi naj razčistiti, kakšen je njegov odnos do učenca. Nadaljnja stopnja analize je ugotovitev, kaj iz tega odnosa gre na rovaš otroka (njegovega vedenja, učenja, ipd.) in kaj na rovaš družine, iz katere otrok izhaja. Poskuša naj ločiti svojega učenca od družine.

V svojem mišljenju in govorjenju naj skuša učenca preimenuvati. Namesto „Pečjakov iz tiste družine pijancev“ ali „Kozjakov od tistih, ki so bili belogardisti“ naj reče: „Pečjak Tonček, ki sedi v prvi klopi, ima svetle lase, rad zbira metulje, je nagajiv...“ „Kozjak Janez iz tretje klopi, ki mu gre težko računstvo, nosi tja do zime kratke hlače...“ ipd. Naslednje, kar lahko učitelj naredi, je, da preverja svoje vedenje do učenca, ki mu še vedno ni simpatičen, kljub vsem poskusom, da bi popravil svoja stališča do njega. Tako bo lahko dosegel to, da otrok ne bo začutil učiteljeve nenaklonjenosti in ne bo prizadet zaradi zaved, pri katerih ni bil udeležen.

Kakšno veselje in navdušenje, ko so učenci prebrali svoja imena in sestavke v Prosvetnem delavcu! Robert Popek in Marijan Vodovnik kar žarita od veselja... Pri vratih Bojan Mezner, desno spodaj Bojan Kužuf

ki so z njimi tesno povezani. Marsikdaj imajo vsi ti ljudje tudi zares sorodne nazore, življenjski stil, način vedenja. Marsikateri otrok iz družine, ki je „pomembna“ ali „bogata“ ali „kako drugače „izjemna“ in v kateri se posebni socialni status poudarja, prične že zelo kmalu kazati znake družinske mentali-

logov niso simpatični, nekatere morda celo sovraži. Svojo nenaklonjenost do staršev marsikdaj nehote prenaša tudi na njihovega otroka. Otrok ni kriv niti za preteklost, niti za ideologijo, niti za moralno, niti za socialni in materialni status, niti za vedenje staršev.

S stališča medosebnih odno-

Toda, ponovno poudarjamo, da je opisani prenos normalno psihološko dogajanje in ne kakšno izpričeno, zlobno ali bolno čustvovanje. Kaj je torej mogoče storiti?

Za učitelja, ki je po naravi svojega poklica bolj izpostavljen temu, da prenaša stališča s star-

Odrasli tako, kako pa mi...

Otroci niso krivi za grehe staršev...

Ponavadi je tako, da odrasli prenašajo svoje odnose do človeka tudi na njegove otroke. Če nam je nekdo znan in simpatičen, bomo sprejeli tudi njego-

vega otroka bolj pristržno kot otroka neznanca. Če uči učitelj otroka, katerega starši so zasluzni za družbo, nehote vpleta svoje spoštovanje do takega človeka tudi v svoj odnos do otroka. In-seveda narobe — če otrokovi starši iz kakršnega koli raz-

ARMADA SMO VSI

Na zahodu — jasnejša obzorja?

Morda. Ali pa tudi ne. O tem nimamo kaj razmišljati. Politika miroljubnega sožitja naše države ni od včeraj, to je njena trdna, preizkušena pot, ki jo že lahko merimo z desetletji. Samo za osvežitev spomina: leta 1953 smo odločno poudarili, čigav je Trst, leto dni kasneje smo se mu odpovedali, kajti hoteli smo mir, samo mirno sožitje dveh narodov, katerih ozemlja sta prislonjeni drugo k drugemu. In spet — saj tega nismo in nikoli ne bomo pozabili, pa vendar zapišimo še enkrat — za ponovno jasno predstavo o preteklih dogajanjih: kdo je bil leta 1945 tisti, ki je vkorakal v zasluženi Trst in ga osvobodil fašistov? Italijanski fašizem je „uradno“ pokleknil pred zavezniški dve leti prej. Pri tem so imeli velik delež prav jugoslovanski partizani in med njimi je bilo tudi precej Slovencev. Toda nemški nacifašizem se še ni vdal. Italijanskemu narodu je storil tisto, kar je v njegovem imenu počel do tedaj italijanski fašizem. Nacifašisti so okupirali Italijo in jo zapustili sele na pritisk zaveznikov, med katerimi je bila tudi jugoslovanska narodnoosvobodilna vojska.

Zanimiva je tale podrobnost. Italijanski narod se je upiral Nemcem. Med člani odpora pa so bili tudi takšni, ki so se učili bojevati za svobodo od naših partizanov. Vendar eno ostaja zgodovinsko neizpodbitno: V Trst je prva vstopila jugoslovanska vojska, ko Nemčija še ni bila poražena.

Pravzaprav so čudni ti naši sosedje. Vedo, da so jih njihovi fašisti pripeljali v Gorico, Idrijo,

Postojno, v Trst, na Reko, na Cres in Lošinj, zanimivo in še smešno povrh: da, tudi v Zadar. Vedo celo, da so bili že v Ljubljani, v Splitu in na Šolti. Vzeli so nam Beneško Slovenijo; o severovzhodnem kotu Italije, kjer so prav tako Slovenci, se sploh ne bi radi pogovarjali. In daljne Benetke, zgrajene na stebrih, narejenih iz v Dalmaciji posekanih dreves, naj bi bile zanje „pozabljeni zadeva“. Njim seveda ni mar, da se morajo jugoslovanski narodi danes truditi, da bi izkoriščene in izropane otoke spet usposobili za normalno življenje. Eno pa je pri vsem tem gotovo: nismo in nikoli tudi ne bomo pozabili prav nobene malenkosti. Kadar popuščamo, popuščamo zato, da bi narodi živeli v sreči in miru, v medsebojnem razumevanju, da bi delavski razred ne glede na narodnost oblikoval svoj danes in svoj jutri, da bi vsi ljudje sveta živeli v svobodi. Za njihovo zadnje dejanje pa ne moremo reči prav nič drugega, kot je rekel v Sarajevu v pogovoru z družbenopolitičnim aktivom tovariš Tito: — „Nismo proti pomirni odnosov s Italijo, vendar brazgotina bo ostala, kajti tudi tokrat ne bomo pozabili.“ O tem, kje je Jugoslavija, pa se sploh nimamo kaj pogovarjati. Če bi se diplomati sosednje dežele radi o tem kaj naučili, naj odpro osnovnošolski geografski atlas.

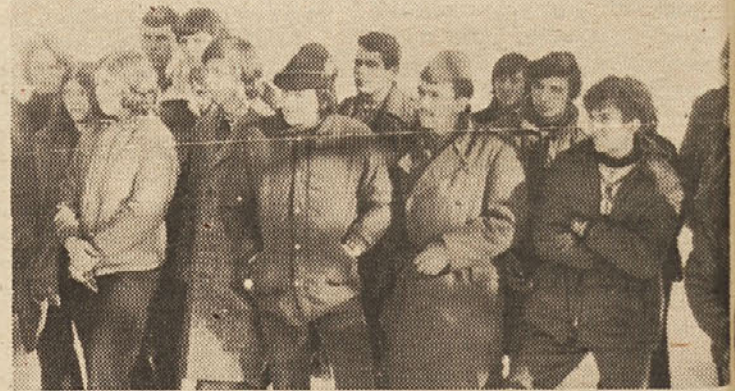
VARNOŠTNA KULTURA — SESTAVNI DEL OBLIKOVANJA MLADE OSEBNOSTI

Prav je, da zdaj, ko smo si osvežili spomin, zapišemo še

nekaj besed o pripravljanju mladih na odpor, zoper katerega koli napadalca. 13. aprila so se v Mariboru zbrali k posvetu predstavniki občinskih konferenc Zveze mladine Slovenije. Posvet je bil zadnje dejanje trinajstih regionalnih seminarjev za mladino o splošnem ljudskem odporu. Seminarji — o njih smo pisali tudi v našem časopisu — so se začeli v začetku letošnjega januarja. Vodili so jih družbenopolitični delavci ter strokovnjaki — oficirji Jugoslovanske ljudske armade. Poudarjali so pomembnost idejnopolitične in moralne pripravljenosti mladih ljudi na obrambo. Veliko izkušnje takšne pripravljenosti so doživeli naši narodi v narodnoosvobodilni vojni, isto izkušnje potrjujejo vojne za osvoboditev zatiranih narodov še danes. Kolikšen je pomen moralne moči posameznika za skupnost, je razvidno tudi iz besed govornikov na tretji konferenci Zveze komunistov v Jugoslovanski ljudski armadi v Beogradu 16. aprila. S posebnih vidikov je v Mariboru spregovoril o tem republiški sekretar za notranje zadeve Marjan Orožen. „Družbena samozasčita je mogoča le,“ je dejal, „če bomo ljudi vzgojili tudi na področju varnostne kulture.“ Zato je treba začeti s takšno vzgojo predvsem pri mladih ljudeh. V šolah, kjer vzgajajo prihodnje poklicne organe varnosti, je varnostna kultura sestavni del oblikovanja mlade osebnosti. Zunaj šol je seveda drugače. Delo je težje, vendar se ga moramo lotiti. Mladi ljudje morajo pač vedeti, da so v vsaki in tudi v naši družbi protislavlja. Napačno bi bilo, če bi jim prikazovali, na primer

v šoli pretekla obdobja kot obdobja protislavlja, današnji čas pa tak, kot da protislavlja ni več. To bi bilo zavajanje, kajti če ni protislavlja, tudi kaka posebna budnost ni potrebna. Ker pa protislavlja so, in je svobodoljubna ter neuvrščena Jugoslavija marsikomu trn v peti, jih skušajo nekateri izkoristiti. Tehnično v tako odprti deželi kot je Jugoslavija, to sploh ni težko. Zato je tudi pri družbeni samozasčiti izredno pomembna zavest.

Zveza mladine se tega dobro zaveda, zato seznanja mlade ljudi s protislavlji v družbi in možnostmi, ki bi jih utegnili sovražniki izkoristiti. Vendar še ni dovolj delovanje Zveze mladine po enem in organov za notranje zadeve po drugem tiru, čeprav vodita oba v isto smer. Čas bi že bil, da bi se oboji najtesneje povezali, zlasti ker so temelj za izbiro kandidatov za tovrstne službe prav mladi ljudje. Vsako leto jih zapusti šola okoli dvesto, v različnih oblikah izobraževanja jih je okrog 850. Lani so v te službe vstopila prva dekleta. Mladina je torej na obeh straneh — le premalo povezana je. Tudi mladi milicioniki so premalo povezani z drugo mladino, ki se vključuje v splošni ljudski odpor. Ko govorimo o družbeni samozasčiti, si organi za notranje zadeve nikakor ne lastijo pravice do strokovnega usmerjanja, kajti smisel in namen njihovega dela ni in ne more biti samo tako imenovana policijska zaščita družbe. Drugače je pri splošnem ljudskem odporu. Tam lahko s svojimi kadri, ki so si pridobili različna znanja o zaščiti in obrambi, pripomorejo k uspešni praktični izvedbi za-

Mladi v civilu in uniformah — poroštvo za obrambo domovine

mišljenega koncepta. Tudi komponento splošnega ljudskega odpora bi morali vključiti v dejavnosti, ki so zdaj vse preveč prepuščene le organom za notranje zadeve. Gre za zaščito na letališčih, za varnost na cestah, zavarovanje družbene lastnine itd.

ZANIMANJE ZA TERITORIALNO OBRAMBO

Zanimiva je pripoved dekleta — delavke v mariborski tekstilni tovarni. Mladinka je poudarila, da je za teritorialno obrambo med mladimi, zlasti med dekleti veliko zanimanje. To se je pokazalo v uspešnih akcijah, med drugim na taborjenju, kjer se je skupina naučila postavljati šotore, spoznavala je orožje, vzpostavila nočne straže, se naučila brati geografske karte ter se naučila orientirati in gibati po terenu. Vadili so napad in umik ter se pomerili v streljanju (pri tem so se dekleta izkazala bolje od fantov). Predstavniki Zveze mladine iz Trziča je govoril o pomenu specializiranih organizacij za splošni ljudski odpor. Podrobneje je razčlenil specializirane tehnične organizacije. Dejal je, da je treba moči združiti — to bi se poznalo tudi pri denarju, ki ga je sedaj premalo. Pri usmerjanju dejavnosti bi morali bolj kot doslej sodelovati mladi komunisti, ki jih med člani specializiranih organizacij ni malo. Predstavniki iz Maribora, ki je povzel besedo za Trzičanom, je povedal, da

imajo v mestu ob Dravi center mladinskih organizacij in klubov, ki združuje pet specializiranih oblik dejavnosti.

Obdobje regionalnih seminarjev o splošnem ljudskem odporu je torej končano. Slovenska mladina je bogatejša za prenekatero spoznanje o obrambnih možnostih naše domovine, spoznala je idejni pomen pripravljenosti, fantje vedo precej več o možnostih, ki jih imajo, če se bodo odločili za študij na vojaških visokih šolah in akademijah. Seminarji pa so opozorili tudi na dosedanje pomanjkljivosti pri vzgoji mladih ljudi kot izredno pomembnih množičnih nosilcev odpora. Pomanjkljivosti bomo morali odpraviti. Mentorji mladinskih aktivov v osnovnih šolah bodo posvečali več pozornosti pripravi za obrambo domovine. Izboljšati se mora pouk obrambe in zaščite v srednjih šolah, pri čemer so družbeni dejavniki dolžni pomagati predavateljem, kolikor morejo. Če doslej so se mladi neposredno seznanjali z našo revolucionarno preteklostjo, orožjem, bojevnimi opremljenostjo Jugoslovanske ljudske armade in življenjem v njej. Vse te oblike dela so pokazale svojo izredno vzgojno vrednost. Zato jih bomo v prihodnje ne le gojili, temveč še nadalje razvijali. Velike naloge čakajo skupnost pri teoretičnih pripravah mladih na obrambo.

J. H.

Sodobna metoda: za manj denarja — več muzike?

Več kot očitno je, da smo pozabili na staro resnico, ki je ni mogoče posodobiti: za malo denarja, malo muzike. Vse kaže, da bi bilo dobro odkriti sodobno metodo, ki bi šolstvu nasploh prav koristila: kako dobiti za manj denarja — več muzike?

Izrabljeni refren je žal prišel spet do polne veljave v razpravi strokovnega sveta zavoda za šolstvo SRS, ko je na svoji seji 8. aprila sprejel med drugim zgoščeno poročilo o delu zavoda za šolstvo za leto 1973.

Poročilo je zgovoren prikaz kontinuitete dela in pregled razvoja zavoda. Jasno je, da bi dobili bolj celostno podobo o delu pedagoške službe ob podrobnih poročilih enot zavoda, ki delujejo v 9 regijah in ob podrobnih poročilih 5 notranjih sektorjev zavoda, ki so jih prejele ustrezne ustanove. Kljub temu je poročilo podalo jasno sliko razvijane dejavnosti zavoda. Težišče nalog je predvsem na pedagoškem nadzoru in svetovanju, njegova dejavnost pa zajema proučevalne naloge razvojnega značaja, priprave predmetnikov in učnih načrtov (lani vsi pripravljene in usklajeni), pripravo učbenikov (za katere bi bilo nujno najti ustrezne sistemske rešitve s subvencijami glede na založniško dejavnost) in pripravo učne tehnologije.

Ne gre pozabiti, da vsa ta heterogena opravila, ki zahtevajo nemajhno strokovno odgovornost, opravljajo v Sloveniji le zavod za šolstvo, v drugih republikah pa so za to delo številne specializirane ustanove.

Pri inovacijskih projektih je bila lani nanovo uvedena šolska televizija, pomnoženo je število publikacij za učitelje in za modernizacijo vzgojno-izobraževalnega dela. Več je bilo tudi seminarjev za strokovno izpopolnjevanje učiteljev in za njihovo permanentno izobraževanje (kar bi že zdavnaj morale prevzeti kadrovske šole!).

Živahna razprava po poročilu je pokazala, da se, kljub neštetim informacijam o problematiki zavoda, ki so jih po-

sredovali izvršnemu svetu slovenske skupščine, razmere v petih letih niso prav nič izboljšale. Nasprotno: zahteve vrto glavo naraščajo, možnosti za njihovo uresničevanje pa se zaradi pomanjkanja denarja zmanjšujejo.

Še vedno obstaja pereč problem: pomanjkanje kadrov zaradi neprimerne nagajevanja, preobremenjenosti, neprimerne prostora in pomanjkanja stanovanj.

Strokovni svet je izrazil svoje priznanje zavodu za opravljeno delo, obenem pa zaskrbljenost glede materialnih vprašanj, ki tarejo zavod. Zaradi tega so onemogočene novosti, nerešeni kadrovske problemi, pomanjkanje učiteljev, posebno za deficitarne stroke (npr. matematika in fizika), nemogoče razmere dijaških srednješolskih domov in drugo. Sprejeli so sklep, da bodo predstavniki strokovnega sveta in zavoda poročali o tem še osebno na IS slovenske skupščine. Strokovni svet je priporočal zavodu, naj se živahne povezujejo z vsemi vrstami šol, večjo aktivnost na seminarjih (manj dociranja, manj poučevanja) in pogostejše sestajanje učiteljev. Opozoril je na težko prihodnost, ki se obeta vsem področjem osnovne in srednje šole. Če ne bo več denarja, bo treba najbrž nekatere dejavnosti ukiniti.

NAČRTI, NAČRTI

Člani strokovnega sveta so sprejeli tudi predlog učnega načrta za sociologijo na gimnazijah. Za razliko od prejšnjega novi učni načrt ne izhaja iz pojmov, ampak temelji na razvojnosti pojavov, povezanosti in zakonitosti. Sinteza tega je sprejetje marksizma kot konkretne ideologije delavskega razreda. Načrt zajema konkretne smotre družbe in samouprave ter predvideva povezanost z drugimi učnimi predmeti (filozofijo, politično ekonomijo, biologijo in drugimi). Med drugim je sprejet tudi osnutek predloga predmetnika za dvojezično osnovno šolo, ki bo po uskladitvi z učnimi načrti postal predlog do konca meseca maja. V prihodnjem šolskem

letu ga bodo začele uvajati dvojezične osnovne šole.

Kot pomoč in osnova odraslim pripadnikom drugih narodov Jugoslavije, ki so zaposleni v Sloveniji, in za pripadnike JLA je sprejet učni načrt za tečaj slovenskega jezika. Poudarek načrta je na vsakdanjem pogovornem jeziku.

Glede predloga, ki ga je posredovalo Društvo likovnih pedagogov Slovenije strokovnemu svetu zavoda za šolstvo, je mnenje sveta takole: Svet dopušča možnost, da bi posamezne vzgojne predmete poučevali predmetni učitelji oziroma profesorji le v 4. razredu, če to ne bi vplivalo na zaposlenost razrednega učitelja. Menili so, da bi likovni pedagogi veliko pripomogli k izboljšanju likovnega pouka na stopnji razrednega pouka tako, da bi redno opravljali mentorsko delo za svoje predmetno področje in pripravili hospitacije. Merila temeljne izobraževalne skupnosti naj bi to mentorstvo upoštevala in uskladila z materialnimi možnostmi. Strokovni svet je menil, naj se iz tujejezične strokovne literature prevajajo le najnужnejša dela — priročniki za uč-

telje, ki so usklajeni z novimi učnimi načrti.

Vprašanje prehajanja diplomantov pedagoških akademij na akademijo likovne umetnosti morata med seboj uskladiti obe ustanovi. Poudarili so še, da za poučevanje na osnovni šoli za došča izobrazba, ki jo daje PA in da profil magistra likovnih umetnosti še dolgo ne bo potreben za poučevanje v osnovnih šolah.

Strokovni svet je še sprejel vrsto predlogov predmetnikov in učnih načrtov za naslednje poklice: hotelski vratar, gostilničar, kuharski in natakarski pomočnik (za poklic sobarice so predlog zavrnili zaradi popravkov pri matematiki), monter za električna omrežja, vzdrževalec nadzemnih tl linij, vzdrževalec tl kablov. Predlog predmetnika in učnega načrta za poklic gozdarskega tehnikarja so zavrnili zaradi prevelikega obsega ur. Predlagali so, naj bi strnili nekatere predmete in skrčili število ur. Tako bi razbremenili učence in uskladili omenjeni predmetnik in učni načrt z drugimi predmetniki in učnimi načrti.

TEA DOMINKO

Nekoliko od priprave učiteljeve

Poprašuj se:

1. Kaj bom danes svoje učence učil?
2. Kako jim bom s tem naukom koristil?
3. Kako bom ta ali uni besedni pomen razjasnoval in s pripravnimi pripodobami do kazoval?
4. Kako bom govoril, da me bodo vsi učenci pazno poslušali, si to tudi v serca vtisnili in v poshemo poštenega vedenja obračali?
5. Kako bom na koncu poduka v kratkem celi govor povzel, da ga bodo učenci kakor v ogledalu vidili?

Potrebno je tedaj, da učitelj premišljeno zaznamnuje vse posebne opomene, katerih bi znabiti učenci ne umeli; opustiti pa mora vendar vse, česar bi ga pri razlaganju preveč mudilo. Učitelj naj si tedaj prizadeva, da vselej za to rabi prave pripomočke s primerami, prigodbami itd. Saj dečkom že na licu bereš, da kaj takega radi poslušajo; zapazil pa boš tudi, da te poskušajo pripravno posnemati.

Zagotovim te, ljubi učitelj, da vsaka taka priprava ti bo delo pospešila in odvracala dosti prejšnjih spotik in ovir.

Učiteljski tovariš 1862 str. 17

NAŠ PRAVNIK SVETUJE

Denarno nadomestilo za dopust

VPRAŠANJE: Učiteljica je nastopila porodniški dopust februarja leta 1973 in ga končala 25. maja, ko bi morala pričeti delati polovičen delovni čas. Ker bi morali zaradi nje spreminjati ves urnik, je ostala doma do konca šolskega leta. V septembru je pričela poučevati s polno učno obveznostjo, v to je sama privolila. Ta tovarišica sedaj zahteva, da ji izplačamo nadomestilo za neizrabljen letni dopust. Ali ima pravico do nadomestila? Ali se lahko šteje, da je dopust izrabila?

ODGOVOR: Učiteljica je izrabila 105 dni porodniškega

dopusta pred začetkom rednih šolskih počitnic. Svoj dopust je izrabila med rednimi šolskimi počitnicami, kot se to zahteva za prosvetne delavce; ni torej nobene osnove za to, da bi lahko uveljavljala odškodnino za neizrabljen dopust. Do te je delavec upravičen le tedaj, če ne izrabi rednega letnega dopusta po krivdi delovne organizacije. Odškodnino tudi ne dobi, če dopusta ne izrabi po svoji volji.

Ker so bile tedaj šolske počitnice, tovarišica tudi ni mogla izrabiti pravice do skrajšanega delovnega časa zaradi majhnega otroka. Poudarjamo, da to ni dolžnost, ampak je pravica. Tudi tedaj, če se delavka odpove pravici delati skrajšan delovni čas, ne more uveljavljati odškodnine.

T. Š.

Letni dopust v urah

VPRAŠANJE: Učnemu osebju osnovnih šol prizna TIS v Ljubljani v „Merilih za delovni čas“ največ 252 delovnih ur letno oziroma toliko, kolikor jih določajo ustrezni splošni akti na posameznih šolah. V praksi pa je tako, da moramo opraviti po 200 delovnih ur mesečno; tako nadomestimo pouka proste dni oziroma si pridobivamo dodatne proste dni. Zanima me, če moram delati 200 ur mesečno za to, da dobim 14 prostih dni? Menim, da bi nas morali na šolah ustrezno zaposliti, če menijo, da nam ne pripada dopust med šolskimi počitnicami. Ni pa prav da nas prisiljujejo, da se moramo pretirano naprezati med šolskim letom na račun daljših počitnic. M. G.

ODGOVOR: Delovna obveznost delavca v združenem delu je 42 ur tedensko, kar znese 168 ur mesečno. V nobenem primeru (razen če gre za izjemne okoliščine) niste dolžni povečevati števila ur delovnega časa, tudi če gre to na račun dodatnih prostih dni med šolskimi počitnicami. Po zakonu o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu sme trajati dopust prosvetnih delavcev največ toliko, kolikor znašajo šolske počitnice. Če pa so prosvetni delavci med šolskimi počitnicami obremenjeni z seminarji in podobnim, jim pripada redni letni dopust v trajanju, kot to določa ustrezen splošni akt šole. Vaše stališče je torej popolnoma pravilno. Zahteva po večanju delovnega časa med šolskim letom na račun dopusta, katerega dolžina je celo v skladu z zakonom, ni zakonita. T. Š.

VZGOJA IN VARSTVO

Zelenice in kaktusi imajo prednost

Pod mojim oknom je asfalt. Parkirni prostor. Avtomobili. Ne samo avtomobili, tudi otroci so. Žogajo se, kotalkajo. Včasih rišejo po asfaltu. Rišejo sonca, rože, drevesa in otroke pa šotore, avtomobile, metulje in pikapolone. Pripelje avto in skrrije sonce, prepodi otroke, guma koleša povozí sotor in pikapolono, uniči delček ustvarjenega. Nekaj metrov stran je zelenica. Otroci se love po travi. Odpred se okno nekje visoko nad mojim in razleže se gromek glas med stolpniciami: „Dol s trave, kako bo zelenica uspevala, če boste vse sproti potepali!“ Otroci zbeže na drugo stran stolpnice. Kako bodo pa otroci rasli, če se ne smejo igrati, skakati, prekaljevati svojega poguma in primerjati spretnosti med seboj? Le kako? Naj raste travica, nenadoma oboževana in nedotakljiva paša za naše skomercializirane oči!

Tam za stolpnico je peskovnik. Ne, bil je peskovnik. Marljive gospodinje so znosile mivko s peskovnika v lončke, v katerih rastejo kaktusi. Seveda, kaktusi morajo rasti in cveteti! Otroci? Otroci naj čofotajo po luži, ki ostane po dežju v izpraznjenem peskovniku, naj premetavajo smeti, ki se nabirajo v njem. Otroci naših gospodinj sedaj ne morejo peči potičk, ne morejo se igrati malih gospodinj, ne morejo biti gradbeniki, ne morejo zidati čudovitih gradov. Naj cveto kaktusi, naj raste nenegovana trava (ki bi z rednim košenjem in gnojenjem rasla kljub otroški igri), naj se sveti avto, ki je zapeljal na sonce! Živel osebni standard, dol z našim neprecenljivim bogastvom, ki naj se vzgaja v kleteh in se potika po cestah med stolpniciami! Ne, tega si ne priznamo radi glasno, pa vendar je tako.

Igrišče pa ni. In vendar vemo, da mora otrok del svojega časa preživeti na prostem, v bližini svojega doma. Če igrišča so, so večinoma zapuščenca, z nevarnimi gugalnicami, vrtiljaki in morda še s klopico. Ne, to niso igrišča, to so zabavišni prostorčki, saj naj bi igrišče pomenilo šolo za življenje z drugačnimi, ustvarjalnimi igrali. Igrišče naj bo prostor, kjer otrok spozna temeljne življenjske zakonitosti, pa naj bo to zakonitosti, ki vladajo med ljudmi, v svetu rastlin in živali ali v fizikalno-kemičnih procesih. Otroška igrišča naj se spremenijo v delovne prostore z dinamičnimi igrali, ki so lahko prenosljiva in uporabna za več namenov. Igrišče naj ne bo le raven, statično opremljen prostor. Razporejeno naj bo tako, da bodo otroci lahko nemoteno „delali“ v kotičkih.

Najbolj znan in tudi najbolj razširjen delček igrišča je PESKOVNIK. Ob njem naj bo voda, sicer se mivka sesuje v kup sipke in neuporabnega peska. Če ni vode, naj vzgojiteljica in starši poskrbe, da bo mivka vedno mokra.

Delček igrišča je VRT, na katerem otroci negujejo cvetje, sadijo, sejejo, okopavajo, zalivajo, predvsem pa pazijo, da nihče ne pohodi njihovega vrta in tega, kar so vzgojili.

Na drugem delu igrišča je GRADBISČE z različnimi lesenimi, plastičnimi ali drugačnimi gradbenimi elementi, s katerimi otroci zidajo: sestavljajo, zabijajo, pregrajujejo, uresničujejo svoje kombinacijske zamisli.

Igrišče naj ima KOTIČEK ZA MIRNE IGRE, kamor se otroci lahko umaknejo in so nemoteni pri svojem vživljanju v razne vloge in kjer so tudi igrala takšna, ki jih k temu spodbujajo. Klop, miza, čoki, tja si deklice prinesejo punčke, vozičke in vso drobno ropotijo, ki jo male mame skrbno nosijo s seboj. Tukaj se otroci pomenkujejo, gledajo lutke, poslušajo pravljice, se umaknejo pred vetrom in premočnim soncem.

GRIC izrabimo poleti za postavitev toboganov, za hojo, kotaljenje in podobno, pozimi pa bo to najbolj privlačen del igrišča za smučanje, sankanje in spuste.

RAZGIBALNI DEL IGRISČA je sestavljen iz plezal, zviral, impregniranih drogov, sestavljenih v ovire, čokov, rogovil in gugalnic, ki niso več klasične gugalnice; to so obešene avtomobilske gume, vrvi z vozi. Vse to visi nad mivko, ki je lahko ograjena, da so otroci zaščiteni pred tistimi, ki tečejo mimo in narobe.

ČOFOTARNIK, KORITO, POTOČEK, JUŠ s stalnim pretokom sveže vode in tlakovano okolico, da se hitro čisti in suši, polati navdušuje otroke in jim daje užitek čofotanja v brezskrbni igri z vodo, ki si je ponavadi ne smejo privoščiti zavoljo strogega nadzora odraslih.

Bazen je lahko visok 20 do 40 cm. PROMETNI KOTIČEK je del igrišča, ki je namenjen predvsem starejšim predšolskim otrokom. Ta prostor je lahko stalen ali pa občasen. Krizišče, ceste, poti, črpalke prometne znake in podobno si postavijo otroci po navadi le za dan ali dva, potem pa vse to shranijo za podobne igre v igralnici v zimskem času.

ROBINZONSKO IGRISČE (tako ga poimenuje knjiga Zveze prijateljev mladine „Otroška igrišča“) je naraven prostor velike razsežnosti in igrišče zase. Menim, da bi robinzonski kotiček lahko imela tudi manjša igrišča, na katerih je domiselno pripravljeno nekaj igral, ki bodo otroku zbnjala in pravilno usmerjala želje po merjenju moči, spretnosti, zmogljivosti. To so rogovile, grmovje, leseni sodčki, nekaj večjih kamnov, lesen šotor, narejen iz brun ali fizolovk, zapuščen kmečki voz, zavarovano kurisče, kjer otroci pečejo kostanj, krompir, jabolka in podoživljajo taborniške ure.

TRATO naj bi imelo vsako igrišče, saj daje neomejene možnosti za vse vrste iger, predvsem pa za gibalne igre. Trata je lepa in odporna, če je pogosto pokošena (na 10 dni) in dvakrat letno pognojena. Če imamo SHRAMBO za igrala in orodja, lahko igrišče obogatimo s telovadnim orodjem in v njej shranjujemo vse drobne pripomočke, kot so lopatke, kanglice, žoge, posodice, kamioni, koleša, skiroji, kotalke, vrvi, obroči, zalivalka za vlaženje mivke, ter droben gradbeni material, ki ga otroci prenašajo v košarah, poleti odeje za sončenje, pozimi sanke, smuči ipd. Igrišče mora biti vsak dan sproti pospravljeno in urejeno, le tako se ohrani, otrokom pa s tem privzgjajamo pravilen odnos do skupnih reči. Zelo primerno je, če je pri shrambi tudi stranišče. Dejavnost vzgojiteljice na igrišču je zelo pomembna, saj lahko včasih z manjšo priponbo obogati igro otrok in ji da vsebinski in časovno globlji pomen. Vzgojno-varstveni zavodi, ki imajo igrišča zaprtega tipa, igrišča laže vzdržujejo in jih tudi ohranjajo. Kjer je igrišče odprto, je predvsem v mestnem naselju vzdrževanje oteženo, saj množica otrok uporablja igrišče po ves dan; igrala se hitro izrabijo in uničijo. Vsako igrišče je treba vsako leto znova obnoviti, za to pa je potrebno kar precej denarja. Redki so tisti porabniki igrišča, mislim predvsem mladino in starše, ki imajo pravilen odnos do igrišča kot skupne družbene lastnine. Vse več je takšnih, ki jim ni mar za prizadevanje vrtev in krajevnih skupnosti, ki urejajo igrišča. Vedejo se neprimerno in s svojim vedenjem kvarno vplivajo na mlajše otroke.

ZMAGA GLOGOVAC

Festival Kurirček Maribor in Republiški odbor ZZB, Ljubljana

razpisujeta

Srečanje mladinskih pevskih zborov Slovenije s partizansko pesmijo

ki bo 14. decembra 1974 v unionski dvorani
v Mariboru.

Namen srečanja je oživiljanje partizanske pesmi, medsebojno spoznavanje pojoče mladine in partizanskih skladateljev ter prikaz dosežkov mladinskega zborovstva v Sloveniji.

K srečanju MPZ FESTIVALA KURIRČEK se lahko prijavijo vsi slovenski mladinski pevski zbori, ki so pripravili letni koncert samostojno ali v sodelovanju s še enim mladinskim zborom, zbori, ki jih na republiški reviji v Zagorju predlaga strokovna žirija, in zbori, ki jih predlaga komisija za MPZ pri ZRPOS.

V prijavljenih zborih, ki jih sestavljajo pevci od 15. leta starosti (10 % deklet je lahko tudi starejših), je lahko do 60 pevcev.

Zbori nastopajo a cappella. Eno skladbo lahko izvajajo tudi s spremljavo klavirja ali kakega drugega instrumenta, če je v izvorniku tako zapisano.

Vsak zbor izvaja poleg obvezne pesmi še tri pesmi, ki jih izmed pripravljenih izbere posebna glasbena komisija pri FESTIVALU KURIRČEK. Čas izvajanja treh skladb iz proste izbire je omejen na 5 do 15 minut.

Obvezna pesem je: ANTON LAVRIN — TELOH

(Glej: Zborovske pesmi, ki jih je izdala Založba Partizanska knjiga v Ljubljani, leta 1970).

Obvezna pesem je na programu prva. Zaporedje drugih pesmi in vrstni red tekmovalnega določi glasbena komisija FESTIVALA KURIRČEK.

Zbore in zborovodje ocenjuje po tekmovalnem pravilniku 5-članska strokovna žirija, ki bo dala vsakemu nastopajočemu zboru pismeno strokovno oceno.

Sklepi žirije so dokončni.

Priznanja in nagrade:

Nagrade prejmejo nagrajeni zbori in zborovodje, in sicer:

Zbor

za 1. mesto din 2.000
za 2. mesto din 1.500
za 3. mesto din 500.

Zborovodje

za 1. mesto din 1.500
za 2. mesto din 1.000
za 3. mesto din 500.

Vsi zbori in zborovodje prejmejo za sodelovanje festivalsko odličje.

Prijave:

Zbori, ki žele sodelovati pri srečanju, morajo poslati do 15. VI. 1974 poprejšnjo prijavo (a, b in c), dokončno pa do 15. IX. 1974 na naslov:

FESTIVAL KURIRČEK MARIBOR, Maribor, Tomšičeva ul. 45

in priložiti tele podatke:

- ime in natančen naslov zbora,
- ime in priimek zborovodje,
- natančno število pevcev in spremstva,
- naslov petih skladb s partizansko tematiko po lastni izbiri, upoštevajoč skladbe, ki so bile v razpisu FESTIVALA KURIRČEK za nove skladbe 1973 tudi nagrajene,
- kratak historiat zbora ter dodati —
- tri partiture vsake od prijavljenih pesmi.

Splošna določila:

Glede udeležbe na srečanju FESTIVALA KURIRČEK bodo zbori obveščeni pismeno do 1. 10. 1974. Do takrat jih bo FESTIVAL KURIRČEK obvestil, katere skladbe bodo izvajali, o vrstnem redu nastopanja in o drugih organizacijskih vprašanjih.

Vsi sodelujoči zbori prejmejo povračilo za prevozne stroške do Maribora (in nazaj), na dan srečanja bodo imeli v Mariboru tudi brezplačno oskrbo.

FESTIVAL KURIRČEK si pridržuje pravico snemanja in prenosa srečanja po radiu in televiziji brez odškodnine.

FESTIVAL KURIRČEK MARIBOR

62000 Maribor,
Tomšičeva ul. 45

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA SKUPŠČINE OBČINE LJUTOMER

ponovno razpisuje prosto delovno mesto:

RAVNATELJA OSNOVNE ŠOLE CEZANJEVCI

Kandidati morajo imeti pogoje po 1. odstavku 89. člena zakona o osnovni šoli (Ur. l. SRS, št. 9/68).

Družinsko stanovanje v Cezanjevcih je na voljo.

Kandidati naj pošljejo prijave, kolkovane s kolkom za 2 din, s potrebnimi dokazili o strokovnosti tajništvo skupščine občine Ljutomer v 15 dneh po objavi razpisa.

Svet delovne skupnosti

VZGOJNO-VARSTVENEGA ZAVODA NOVA GORICA

razpisuje prosta delovna mesta

II vzgojiteljic s končano vzgojiteljsko šolo za nedoločen čas

Nastop službe: 1. september 1974

Prijave s pismenimi dokazili o strokovni izobrazbi in kratkim življenjepisom sprejema tajništvo Vzgojno varstvenega zavoda Nova Gorica, Trubarjeva 5.

ŠOLSKE LESNI CENTER JOŽE SREBRNIČ

Nova Gorica

razpisuje prosta delovna mesta za nedoločen čas:

- 3 dipl. inženirje lesarstva — za strokovne predmete
- dipl. inženirja strojništva — za tehnologijo obdelave s stroje-slovjem
- diplomanta visoke šole za telesno vzgojo, ki je obenem rezervni oficir — za pouk tel. vzgoje in obrambe in zaščite

Stanovanj ni.

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA — DISLOCIRANI ODDELKI DOMŽALE, Ljubljanska cesta 110

razpisuje za naslednje šolsko leto naslednja delovna mesta s polnim delovnim časom za nedoločen čas:

- profesorja angleškega in slovenskega jezika
- profesorja matematike in gospodarskega računstva
- predmetnega učitelja za stenografijo in strojepisje
- dipl. ekonomista za ekonomske predmete

Prijave pošljite do 31. maja na naslov: Ekonomska srednja šola, dislocirani oddelki Domžale, Ljubljanska cesta 110.

Delovna skupnost

OSNOVNE ŠOLE VINKO MEGLA ODRANCI

razpisuje prosto delovno mesto

- učitelja glasbene vzgoje, PRU, za nedoločen čas (ted. obveznost 15 ur).

Rok prijave je 15 dni.

Odbor za medsebojna razmerja v združenem delu

VI. GIMNAZIJE LJUBLJANA—MOSTE, Zaloška c. 49

razpisuje za šol. leto 1974/75 naslednja delovna mesta.

Za poln delovni čas za nedoločen čas

- profesorja za matematiko
- profesorja za telesno vzgojo (ženska)

Za nepoln delovni čas za določen čas:

- predavatelja višja ali visoka izobrazba
- a) za tehnični pouk splošne smeri (8 do 10 ur)
- b) za pouk obrambe in zaščite (14 ur)

Razpis velja 15 dni po objavi. Stanovanj ni.

OSNOVNA ŠOLA HINKA SMREKARJA

LJUBLJANA, Gorazdova 16

razpisuje prosto delovno mesto

- učitelja fizika in matematike, P ali PRU za nedoločen čas.

Nastop službe 1. maja 1974 ali po dogovoru.

Svet delovne skupnosti

VII. GIMNAZIJE VIČ, LJUBLJANA, Tržaška cesta 72

razpisuje v skladu s statutom prosta delovna mesta s polnim delovnim časom za nedoločen čas:

- učitelja slovenščine — pogoj diplomirani slavist
- učitelja fizike — pogoj diplomirani fizik
- učitelja za predmet obramba in zaščita — pogoj ustrezna izobrazba s prakso

Poleg predpisane splošno-pedagoške in strokovne izobrazbe morajo kandidati imeti take družbeno-moralne lastnosti, ki zagotavljajo uresničevanje socialističnih vzgojnoizobraževalnih smotrov.

Pismene prijave z dokazili o strokovni kvalifikaciji in življenjepis pošljite na naslov v 15 dneh po objavi razpisa.

Nastop dela je 1. september 1974.

TOZD IZOBRAŽEVALNEGA CENTRA „BETI“ METLIKA

poklicna šola „Beti“ Metlika

razpisuje prosta delovna mesta

- učitelja za zgodovino in zemljepis
- učitelja za telesno kulturo
- učitelja za slovenščino in nemščino
- pogoj: visoka ali višja izobrazba
- učitelja za strokovne predmete: tehnologija tekstila, krojno risanje in tehnologija konfekcije.
- pogoj: visoka ali višja izobrazba ustrezne smeri
- učitelja praktičnega pouka — konfekcijski tehnik

Pismene prijave z dokazili o strokovnosti oddajte 15 dni po objavi na šoli.

Ravnateljstvo

GIMNAZIJE JUŠA KRAMARJA V MURSKI SOBOTI

razpisuje naslednja prosta delovna mesta za šolsko leto 1974/75:

- učitelja za glasbeno vzgojo, P
- učitelja za fiziko — matematiko, P

Svet delovne skupnosti VZGOJNO-VARSTVENEGA ZAVODA ROGAŠKA SLATINA

razpisuje naslednja delovna mesta:

Za delovno enoto ŠMARJE PRI JELŠAH

- vzgojiteljice
- varuhinje

za delovno enoto ROGAŠKA SLATINA

- vzgojiteljice

Poleg splošnih pogojev morajo kandidatke imeti pod točko 1) srednjo vzgojiteljsko šolo, pod točko 2) popolno osemletko, 18 let starosti.

Nastop dela 1. septembra 1974.

Pismene vloge sprejema uprava Vzgojno varstvenega zavoda Rogaska Slatina do 15. julija 1974.

K vlogi naj kandidatke predložijo dokazila o šolski izobrazbi, potrdilo o nekaznovanju in zdravstveno spričevalo.

VZGOJNO-VARSTVENI ZAVOD SLOVENJ GRADEC

razpisuje

- 8 prostih delovnih mest vzgojiteljic za vrtce v občini Slovenj Gradec.

Zasedba delovnih mest je s 1. septembrom oziroma z dograditvijo vrtcev.

Pogoj: končana srednja vzgojiteljska šola z diplomom. Kandidatke naj predložijo življenjepis in dokazila o izobrazbi.

Prošnje pošljite na upravo Vzgojno-varstvenega zavoda Slovenj Gradec, Cankarjeva 5, do 1. julija 1974.

POKLICNA KOVINARSKA IN LESNA ŠOLA V SLOVENSKE BISTRICI, Partizanska 18

razpisuje delovni mesti za nedoločen čas:

- učitelja za strokovne predmete kovinarske stroke
- učitelja za praktični pouk kovinarske stroke

Pogoji za delovna mesta:

- pod 1— diplomant ustrezne visoke ali višje šole. Prednost ima kandidat s poprejšnjo izobrazbo tehniške srednje in poklicne šole
- pod 2— diplomant srednje tehniške šole s poprejšnjo izobrazbo poklicne kovinarske šole in najmanj 5 let praktičnega dela na ustreznem delovnem mestu.

Nastop službe 1. septembra 1974.

Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

pismene ponudbe z dokazili pošljite na naslov šole.

Komisija za volitve in imenovanja Skupščine občine Slovenske Konjice

razpisuje delovno mesto

- ravnatelja Osnovne šole DUŠANA JEREBA, Slovenske Konjice

Kandidat mora poleg splošnih pogojev izpolnjevati še tele posebne pogoje:

- da ima visoko ali višjo šolsko izobrazbo pedagoške smeri in 10 let pedagoških izkušenj.

Za ravnatelja osnovne šole je lahko imenovan, kdor izpolnjuje pogoje, določene po zakonu o OŠ in statutu šole.

Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju razpisanih pogojev pošljite komisiji za volitve in imenovanja Skupščine občine Slovenske Konjice v roku 15 dni od dneva objave razpisa.

POKLICNA LESNA ŠOLA ŠKOFJA LOKA

razpisuje prosta delovna mesta:

za nedoločen čas s polnim delovnim časom:

- profesorja za slovenski jezik
- profesorja za zgodovino, geografijo in družbeno ureditev SFRJ
- učitelja za telesno vzgojo;

za določen čas z nepolnim delovnim časom:

- profesorja za družbeno ureditev SFRJ (10 ur tedensko)
- učitelja za strokovne predmete — končana višja šola (11 ur tedensko)
- učitelja za računstvo, PRU — (8 ur tedensko)
- zdravnika splošne prakse za zdravstveno vzgojo (4,5 ur tedensko)
- učitelja za obrambo in zaščito (10,5 ur tedensko).

Vsa razpisana mesta so mišljena za šolsko leto 1974/75, začetek 1. septembrom 1974.

Stanovanj ni; šola plača prevoz na delovno mesto do 25 km nad 20,00 din.

Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

Petstoletnica prvega večjega kmečkega punta na Slovenskem

Praznovali smo petsto let, odkar so kmetje na Koroškem sklenili prvo kmečko zvezo — Bund, iz česar je izpeljana beseda „punt“, ki je postala naš sinonim za „upor“. Od tedaj je na slovenskem ozemlju že kakih 130 kmečkih uporov podalo roko revolucionarnemu letu 1848 in tako izpricalo osvobodilno izročilo slovenskega ljudstva.

Tej obletnici posveča šolska televizija ciklus štirih oddaj z naslovom KMEČKI UPORI NA SLOVENSKEM. Scenarij je napisal prof. Branko REISP, avtor znane razstave o kmečkih uporih, realiziral ga je režiser Jože BEVC, ki se je pred nedavnim vrnil iz beograjskega festivala s srebrno medaljo.

Avtorja sta bila pred težko nalogo, saj je znano, da je o kmečkih uporih le malo sočasnih upodobitev. To pomeni, da je za avtorja, ki noče „ponare-

jati“ zgodovine, izredno težko izdelovati slikovno plat takih oddaj oziroma filmov. Avtor jema se je to posrečilo tako, da sta uporabljala dele drugih storih grafik in jih sestavljala nove celote. Rezultat je bil presenetljiva vizualna podoba tednjega sveta, podoba, kot so jo videli udeleženci tistih dogodkov, ljudje iz tiste dobe. V tej strukturo se izvrstno vključuje Jurij Souček, ki nastopa kot vodja oddaje, pa tudi kot predstavnik fevdalcev ali upornih kmetov z arhaično slovenščino.

Citati, ki jih odigra, so zgodovinsko resnični, izrekli ali napisali pa so jih ljudje tedanje dobe.

Ciklus je narejen tako, da bodo oddaje lahko po emitiranju uporabili kot učne filme. Uredniška dela je opravil Mako Sajko. Ciklus bomo gledali v maju ob torkih in četrkih ob 17. uri. Prva oddaja bo 30. aprila.

prosvetni delavec

List izdajata republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS in izobraževalna skupnost SRS — Izhaja štiri-najstrednevo med šolskim letom — Ureja uredniški odbor — Glavna in odgovorna urednica Neža Maurer, namestnica urednice Marjana Kunej, tehnična urednica Tea Dominko.

Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/I, telefon 315-585. Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1/I, telefon 22-284, poštni predal 355-VII.

Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Letna naročnina: 30 din za posameznike, za šole in druge ustanove 55 din — Št. tek. računa: 50101-678-47093

Tiska ČZP Ljudska pravica. ISSN 0033-1643.